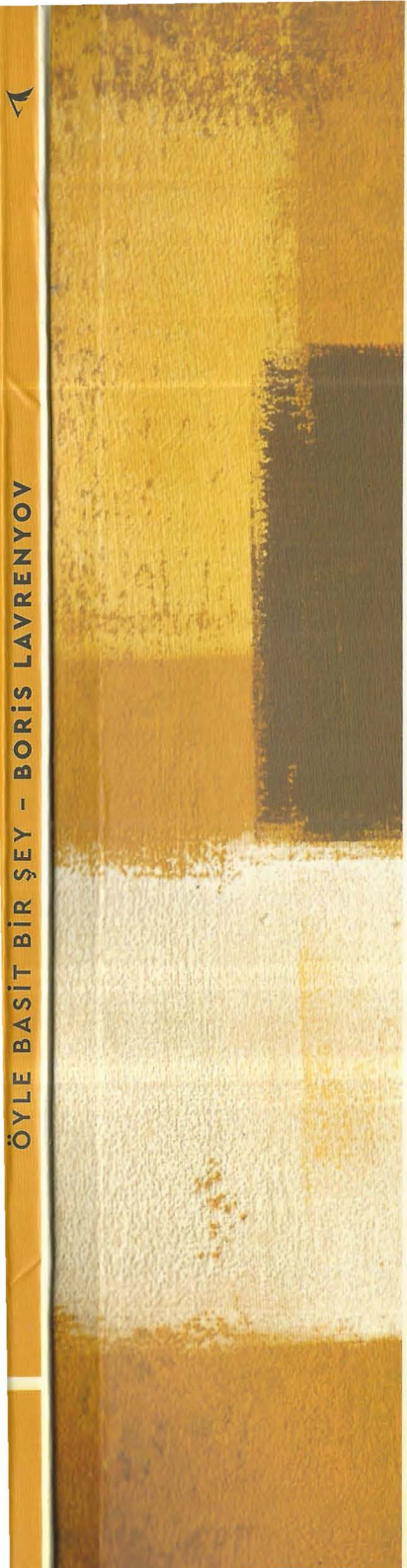

ÖYLE BASİT BİR ŞEY - BORİS LAVRENYOV

SOVYET ÖYKÜLERİ 1

BORİS LAVRENYOV

ÖYLE BASİT BİR ŞEY

Çeviri: Levent Özübek

Yazılama

Öyle Basit Bir Şey

Yazılama Yayınevi: 186
Dizi: 24

Öyle Basit Bir Şey

Boris Lavrenyov

Özgün Adı: рассказ о простой вещи
Rusçadan Çeviren: Levent Özübek
Editör: Merve Üzel
Düzelti: Hale Yıldırım
Kapak Tasarımı: Levent Karaoğlu
Sayfa Düzeni: Umut Tuna
ISBN: 978-605-2222-14-0
Birinci Baskı: Haziran 2018

© Yazılama Yayınevi

Baskı: Mutlu Basım Yayın - Bahri Mutlu
Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi
C Blok No: 256 Topkapı - İSTANBUL
Tel: 0 212 577 72 08
Sertifika no: 18569

Yazılama Yayınevi Hizmetleri Ltd. Şti.
Serasker Cad. Osmancık Sokak
Betül Han 9/13 Kadıköy - İstanbul
Sertifika No: 12411
Tel: 0 216 338 52 59
iletisim@yazilama.com
www.yazilama.com

Öyle Basit Bir Şey

Boris Lavrenyov

Çeviren
Levent Özübek

ÖYKÜ

YAZILAMA

Boris Lavrenyov: Sovyet yazarı Lavrenyov, 1891'de Herson'da doğdu. Moskova Üniversitesi'nde hukuk eğitimi aldı. Bu dönemde şiir yazmaya başladı ve fütürist bir grup olan Mezonin Poezii'ye katıldı. Birinci Dünya Savaşı'nda ve İç Savaş'ta görev yaptı. İç Savaş sırasında Kızıl Ordu gazetesinde yazdı. İlk şiirleri 1911'de, ilk düzyazıları 1924'te yayımlandı. 1946 ve 1950'de Stalin ödülünü aldı. Sorok pervyi (Kırk birinci) isimli öyküsü, 1927'de Yakov Protazanov ve 1956'da Grigoriy Çuhray tarafından sinemaya uyarlandı. 1959'da Moskova'da öldü.

İÇİNDEKİLER

Sinematografik 7

Yabancı 9

"Au Revoir, Cesur Genç Adam" 13

Manşet 19

Önemsiz Bir Şey 25

Diyalog 29

Dondurma 33

Arkadaşım 37

Yazık, Çok Yazık 43

Liza'nın Aryası 49

Yüzbaşı Tumanoviç 53

İki Sayfa 59

Gözden Düşüş 61

Tanrı Bizi Korusun 65

Maalesef Olanaksız 69

Basit Bir Şey 71

Sinematografik

Bir cadde... Şafak vakti...
Bir ilan duvara gelişigüzel iliştirilmiş...

ACİL!
KIZILLAR ŞEHİRDEN AYRILIYOR
GÖNÜLLÜ ORDUSU BANLİYÖDEDİR
HALKIN SÜKÛNETİNİ KORUMASI RİCA OLUNUR

Üstü başı toza bulanmış bir Kızıl asker tüfeğini sürükleyerek geçiyor. İlanı görüyor... Ve çılgın bir düşmanlıkla yırtıp yere atıyor.
Dudakları oynamaktadır. Boğulurcasına, uzun bir küfür savuruyor.

Yabancı

Yeşil küf lekeli yıpranmış çerçevesi içindeki yuvarlak ayna bir köşesinden kırılmış, parçalar beceriksizce birleştirilip yapıştırılmıştı. Parçaları birbirinden ayıran pürüzlü çatlak, aynaya yansıyan yüzü bozmuş, ağız aptallık veren bir çarpıklıkla sol kulağa kadar uzamıştı.

Koltuğun arkasında bir ceket asılıydı. Aynanın önünde üzerinde gri renkli pamuklu, şık bir giysi ile ayağına burnu köşeli kahverengi bir Amerikan ayakkabısı giymiş bir adam duruyordu. Adam tıraş oluyordu.

Banliyö bölgesinde düşen cephanelerle harap olmuş binaların arasına sıkışmış bu berber dükkânı inanılmaz derecede kirliydi, havada sinekler uçuşuyordu. Ev yapımı votkanın pis kokusu, kirli bir masa örtüsü, çürük patatesler...

Aynı derecede pis, üstü başı bakımsız, hâlâ tam olarak ayılamamış dükkân sahibi, her ne sebepleyse, sadece köpeklerin bacaklarını kaldırmak için geldiği bu yerdeki küçük işletmesini açmış, pencerenin yanında asık suratla oturuyor, biçimsiz saatte gelmiş olan bu acayip müşterisine kaçamak bakışlarla göz atıyordu. Müşteri kapıyı vurduğunda neredeyse şafak söküyordu. Kendisine hizmet verilmesini istememiş, bozuk bir Rusçayla sadece sıcak su ve tıraş bıçağı istemişti.

Küçük pencerenin kirli pervazı yaklaşan top ateşiyle sarsılıyordu ve her şiddetli patlamada tıraş olan adam mavi gözleriyle soğukkanlı ve dikkatli, pencereden dışarı bakıyordu.

Sakal ve bıyığının kırpıkları alüminyum kupadaki sabun

köpüklerinin arasından altın sarısı parlıyordu.

Adam tıraş bıçağını bıraktı, kötü bir mendili sıcak suya batırıp yüzünü sildi. Sonra cebinden gümüş bir pudra kutusu çıkardı, yüzünü pudraladı.

Parmaklarıyla pürüzsüz yanaklarını, çenesindeki yuvarlak çukuru yoklarken sıkı sıkıya kapalı haşin ağzını arsız bir pembe çiçek gibi aniden açtı.

O sırada şiddetli bir patlamanın şokuyla pencere tekrar zangırdadı. Dükkâncı uykudan uyanır gibi sıçradıktan sonra Ukraynaca homurdandı: "Yaklaşıyorlar!"

"Yani? Ne dediniz?"

Yabancı geriye döndü ve dükkâncının asık suratla homurdanmasını dinledi:

"Ne mi dedim? Bu da iyi! Elli yıldır Ukraynaca konuşuyorum, herkes beni anlıyor da o bana ne dediğimi soruyor. Hıristiyanlar anlar ama ya inançsızlar?"

"Oo!" dedi yabancı ağzını yayarak.

Ve dükkâncının daha da artan şaşkınlığıyla cebinden küçük, kahverengi bir ilaç şişesi çıkardı, derine yerleşmiş mantarı tırnağıyla kanırtıp keskin kokulu sıvıdan bir tasa birkaç damla damlattı, sonra bir saç fırçasını buna batırıp buladı, saçlarını alnından geriye doğru fırçalamaya başladı.

Dükkâncı ağzı açık, müşterisinin altın sarısı saçlarının donuklaşıp yavaş yavaş kararmasını seyrediyordu. Sonra yabancı kalktı, başını mendiliyle sildi, saçlarını dikkatle ayırdı.

Dükkâncının yine asık suratla vızıldamasını dinlerken yakasını iliklediği, kravatını bağladı, ceketini giydi.

"Tuhaf şey! Saçlarınıza ne yaptınız? Palyaço musunuz, yoksa komedyen filan mı?"

Yabancı hafifçe gülümsedi.

"Yok... Palyaço değilim. Tüccarım. İsmim Léon... Léon Couturier."

"Ya! Hıristiyan değilsiniz sanmıştım. İsminiz de insan ismi değil hani... Daha çok köpek ismi... Vay canına be... Ne kadar çok ipe sapa gelmez var şu dünyada!"

Dükkâncı tepeden bakar havayla yere tükürdü.

Léon Couturier ince paltosunu kancadan aldı, melon şapkasını

başının arkasına doğru yerleştirdi ve dükkâncının eline büyük bir banknot sıkıştırdı.

Dükkâncı gözlerini kırpıştırarak hayretle ona baktı ama durumu düzeltemeden yabancı adam caddeye çıkmış, bahçe parmaklıklarının yanı sıra şehre doğru yürümeye koyulmuştu. Uzaktaki bacaların ardında, kırmızı suratlı, hararetli güneş günlük turunu tamamlamaya başlamıştı.

Dükkâncı banknotu yumruğunun içinde buruşturdu, o anda iyice kırışan yüzündeki ince çizgiler adeta bir örümcek ağını andırıyordu. Gözlerini kısarak pencereden bakarken dağınık başını salladı. Üzerine basa basa, net bir tonla söylendi:

"Deli mi ne..."

"Au Revoir, Cesur Genç Adam"

Sonbahar dönümünde güzel, ılık bir gündü.

Léon Couturier kaldırımda karınca gibi akan insanlarla aynı yöne doğru kaygısızca ilerliyordu.

İhtiyattan dolayı boşalmış geniş ve kavisli cadde bir yarın üstünde yer alan eski parka uzanıyordu. Aşağıda yeşilimsi sığ bir nehir tembel tembel kıyıdaki taşları, pas rengi killeri yalıyordu ve hemen kenarında bir patika soluk bir şerit gibi uzanıyordu. Patika dökme demirden, şekilli parmaklıklarla çevriliydi ve yüz yıllık ıhlamur ağaçlarıyla gölgelenmişti. Parmaklıklar, üzerine dayanmış, üzerinden sarkmış birçok insanın ağırlığı altında gıcırdıyordu.

Nehrin diğer tarafında, yeşilin her tonunda sazlarla kaplı bir bataklığın üzerinden ağaç gövdeleriyle yapılmış dar bir yol geçiyordu. Ağaç gövdeleri, üzerinde dolaşan kırmızı renkli böcek sürülerinden zaman zaman metal gibi parlıyordu.

Léon Couturier sürekli melon şapkasını çıkararak özür dilemesi sayesinde parmaklıklara doğru kendine bir yol açarken, uzaktaki istasyondan dört büyük patlama duyuldu. Ses tiz ve keskin bir titreşimle sanki havayı yırtıyormuş gibi yayılırken, ahşap yolun ötelerinde genç çam ağaçlarının arasından havaya doğru dört beyaz duman bulutu kabardı.

Parmaklıklara tutunan insanlardan "A-a-ah!" sesleri yükseldi.

"Karavana," dedi tok bir ses.

Bu sözü daha yeni bitirmişti ki, hava yeniden gümbürdedi, beyaz bulutlar yola daha yakın yayıldı, yolu baştan sona sardı.

"İşte bu... İyi atış!"

Léon Couturier'nin yanında duran altın monokl* takmış, zencefil rengi tenli, tıknaz bir şahıs et yer gibi dudaklarını yaladı.

Yoldaki kırmızı böceklerin karmakarışık dağıldıkları görülebiliyordu.

"Aha, hoşlanmadılar! Şimdi onlar bunun için, domuzlar!"

"Hepsi değil! Hepsi değil, neyse ki!"

"Kornilov'un adamları için iyi!"

"Keşke hepsini vursalardı. Haydutlar, pislikler!"

Şarapnel ateşi giderek sıklaşıyor ve atışlar giderek isabetli olmaya başlıyordu.

Üzerinde bol bir ceket, kolunda genç bir sarışın olan yaşlı bir bey, Léon Couturier'ye döndü:

"Ne deniyor buna... Bu ateş ettikleri nedir?"

"Şarapnel *monsieur!* Bir çeşit boru, içinde birçok mermi var. *Très désagréable!*"

Yaşlı bay ufka doğru dikkatle baktı. Genç sarışın dudaklarını aralayarak Léon Couturier'ye gülümsedi, vaatkâr bir havayla kirpiklerini kırpıştırdı.

"Saçma deniyor buna, öyle değil mi?"

Bu teknik terimi biliyor olmaktan memnun görünüyordu.

"*Oui madame!* Saçma."

Léon Couturier şapkasına hafifçe dokundu, dönerek parmaklıkların oradan ayrıldı. Geriye bakınca, sarışının hayal kırıklığına uğramış bakışını gördü, karşılığında neşeli bir öpücük gönderdi ve bastonuyla çakıl taşlarına vura vura yoldan aşağı yürümeye başladı.

Kumlu patikaya inip, üstünde kanatlarını genişçe açmış, parıldayan altın kaplama bir imparatorluk kartalının bulunduğu kapılara doğru yürüdü. Kartalın iki kafası da caddede oynayan çocukların attığı taşlarla kırılmıştı.

Caddeye çıkınca limana doğru giden yokuşa yöneldi. Ama arkasında bir yaygara çıktı.

"Bak! İşte geliyorlar!"

Sonra uçan toynakların gümbürtülü sesi çınladı.

Monokl: Tek gözde, kaş kemerinin altına sıkıştırılarak kullanılan gözlük camı.

Léon Couturier kaldırımda durdu, caddeye baktı.

Beyaz topukları yukarıda uçan, altın rengi, neredeyse turuncu bir İngiliz atı, sıkılmış geminden köpük saçarak caddede koşuyor, otuz atlık bir süvari birliğinin başı olan binicisini zorlanmadan taşıyordu.

Atın koşusundan kızarıp terlemiş zayıf, genç subay, başarıdan mest olmuş, kınından çıkmış kılıcını omuz hizasında tutuyordu, beyaz başlığının uzun kurdeleleri ardından darmadağınık uçuşuyordu.

Genç subay, Léon Couturier'nin dayanıp çevreyi seyrettiği lamba direğinin yanında, kaldırımda aradığı adamı bulduğundan eminmiş gibi atını haşince dizginledi.

Belli ki, yabancı adamın soğukkanlı duruşundan, iyi kesilmiş kostümünden etkilenmişti, eyerinden eğilip sordu:

"Rıhtıma en kestirme yol hangisidir efendim?"

"*O mon lieutenant!* Şu caddeyi görüyor musunuz? İlk dönemece kadar gidin... ... à *droit.* Dik bir iniş çıkacak karşınıza, orada rıhtımı göreceksiniz."

Subay kılıcıyla selam verdi.

"Yabancı mısınız?"

"*Oui monsieur!* Fransız'ım!"

"Oo! Bir müttefik... Yaşasın Fransa! Paris'e yazın *monsieur,* deyin ki bugün kırmızı göbekli domuzları ezip hamur yaptık. Yakında Moskova elimize geçecek!"

Léon Couturier elini hazla göğsüne koydu.

"*O mon lieutenant!* Bir Rus subayı, neydi...*? Le plus brave!* Mareşal Foch demişti ki Rus ordusu Almanların silahlarını çıplak yumruklarıyla parçalamıştı," diyerek zor sezilir bir ironiyle sözünü bitirdi.

Subay güldü.

"*Merci monsieur!*" Sonra birliğine döndü: "Beni takip edin. Tırısta... İleri!"

Toynakların granit üstündeki takırtıları inişe doğru uzaklaştı.

Léon Couturier bastonuyla havada bir hoşça kal işareti yaptı ve yürümeye devam etti. Köşede, terk edilmiş bir mağazanın yıkık duvarı önünde durdu, paslı parmaklıklara eğilerek tozlu raflardan saçılarak çevreye yayılmış çeşitli malların kalıntılarını dikkatle

incelemeye başladı.

Kolunu kaldırınca paltosunun manşetinin pas lekesi olduğunu gördü canı sıkılarak.

"Sacrebleu!" diye söylendi sonra aldırmazlıkla, cebinden mendilini çıkararak kolundaki pası silmeye başladı.

Akşama kadar caddelerde amaçsızca dolaştı. Şehre girmiş bulunan Gönüllü Ordusu'ndan bir süvari veya piyade birliğiyle ne zaman karşılaşsa, bastonuyla ve melon şapkasıyla onları selamlıyor, kibarca gülümsüyor ve piyadelerin saflarına katılıp askerlerle, subaylarla konuşuyor, eğilerek, ayağını geriye sürterek onların zaferini tebrik ediyordu.

Memnun, bönce mesut Parisli bir *flâneur* siması vardı. Subaylar ve erler anlaşılmaz aksanını duyunca kahkahayla gülüyorlardı ama gücenmek şöyle dursun, Fransız onların eğlencelerini paylaşıyordu. Ama arada bir paltosunun manşetindeki pas lekesinden sıkılır görünüyordu. Mendilini çıkarıp o uğursuz lekeyi sinirli sinirli siliyor, Fransızca sıkı küfürler ediyordu.

Nehrin uzağındaki ormanın ardında gün kavuşuyordu. Ve akşamın nemli serinliğinde şehir halkı asabi bir nöbetçinin tüfeğinden çıkacak kurşunun ya da bir haydutun bıçağının kurbanı olabilecekleri korkusuyla her zamanki gibi evlerine çekildiler.

Léon Couturier'nin güçlü topuk sesleri ıssız sokakta yankılandı.

Fransız, ilerilere baktığında bir zamanlar at ticareti yapan varlıklı bir toprak sahibinin konağının göz göz ışıklı pencerelerini gördü. Burası Kızılların zamanında bölge parti merkezi olarak kullanılmıştı. Verandanın önünde bir Mercedes Benz tüm heybetiyle duruyordu. Yorgun sürücü arabanın koltuğunda uyuyordu.

Merdivenlerde nöbet tutan bir Kadet, görevine tam ve körü körüne bağlılık timsali, esas duruşta dimdik bekliyordu. Paltosunun kolundaki kırmızı ve siyah şeritler alacakaranlıkta görülebiliyordu.

Léon Couturier pencerelerin önünden geçerken iki subayın canlı hareketlerle konuşarak odaların birinden geçtiklerini fark etti. Daha iyi görebilmek için durduğunda, arkasında bir tüfeğin şakırtısını duydu:

"Durma burada, yürü!"

"Bir şey yok, *monsieur le soldat!* Ben barışçı biriyim. Yabancıyım. Lütfen! Adım Léon Couturier! Ortodoks ordusunun zaferini

kutlamaktan memnuniyet duyarım."

Sesi öyle dostane yalınlıktaydı, safçaydı, sevgi doluydu ki, askeri öğrenci tüfeğini indirdi. Fransız, başındaki şapkası geriye doğru yatık, bacakları ayrık, yüzünde arkadaşça bir gülümsemeyle o odadan sızan sarımsı ışıkta duruyordu. Bu Fransız, tüfeğinin dipçiği yerine karanlık sinema salonunda sevgilisinin elini tutmayı yeğleyen Kadet'e Max Linder'in sahne komedilerinin eğlenceli bir kahramanı gibi görünüyordu.

Ne var ki, yine de sinirli bir sesle: "Peki *monsieur!* Ama gidin. Nöbetçilerle konuşmanız yasaktır!" dedi.

"*Mille pardons!* Bilemezdim. Asker değilim ki! Muhtemelen önemli bir silahı koruyorsunuz?"

Kadet bıyık altından güldü; "Pek değil. Burası karargâh! Ama siz gidin haydi *monsieur!*"

Léon Couturier yürümeye devam etti. Binayı geçerken dönüp baktı. Kadet merdivenlerdeki hareketsiz duruşuyla bronz bir heykel gibi yükseliyor, süngüsünün ince ucu soğuk bir gümüş gibi parlıyordu.

Fransız şapkasını kaldırıp seslendi:

"*Au revoir monsieur le soldat!* Cesur *jeune homme* Rusları çok seviyorum."

Manşet

Uykulu, sessiz Vasilyevskaya Caddesi'ndeki alçak konaklar eski bahçelerin derinliklerinden görülüyordu. Beyazların gelişinden iki hafta önce, aktris Marguerite-Anna Couturier konut bölümünün talimatıyla Doktor Sokovnin'in dairesinin iki odasını aldı.

Madam Sokovnina önce öfkeliydi.

"Böyle ayaktakımını buraya yerleştiriyorlar, sonra talan edip gidecekler. Kimseye şikâyet bile edemezsin ondan sonra!"

Canı öyle sıkılmıştı ki, kiracısına hiç yaklaşmadı. Günaydın demeye bile tenezzül etmedi.

Ama aktris evden bir şeyler çıkarmak bir yana, oraya kuyruklu piyanosunu, içinde elbiseleri, çamaşırları ve bolca notalar bulunan birkaç deri bavulunu da getirdi. Sonra pür dramatik soprano şahane sesi, güzel bir yüzü, bakımlı elleri ve mükemmel bir Fransız aksanı ortaya çıktı.

Ve bir akşam aktris çaba sarf etmeden rahatlıkla ve kusursuzca opera aryaları söylerken düşmanlık duvarı çöktü.

Doktorun karısı odasına geldi, sesini takdir etti, onunla sohbete başladı, kendileriyle beraber yemek yemeye, Sovyet gıdalarıyla sağlığını bozmaması için davet etti. Ve Margue Couturier kısa sürede Sokovnin ailesinden biri olarak kabul edildi.

Madam Margo nezaketiyle, görgülü davranışlarıyla, kocasına olan düşkünlüğü ve içten sevgisiyle ev sahiplerini büyüledi. Kocası bahardan beri Odessa'da mahsur kalmıştı ve Madam Margo kocasına kavuşabilmek için Beyazların gelmesini beklemişti.

O heyecanlı gün, atışlar, atlı koşturmacalar ve sokak rivayetleri

azaldıktan sonra Madam Margo neşe ve sevinç içinde eve çaya geldi.

"Ah, Anna Andreyevna! Sokakta tanıdık bir subayı gördüm! O dedi ki, Léon kumandanın trenindeymiş, akşam sekizde burada olacakmış. Kasaba demiryolu tamir edilir edilmez."

"Tebrikler canım, çok memnun oldum!" dedi doktorun eşi.

Sonra, tam hep beraber -Margo, Doktor, Anna Andreyevna, kızları Lola- yemeğe oturduklarında, ön kapının zili birden telaşla çalmaya başladı. Margo kapıyı açmak için koşarken diğerleri de onu takip ettiler. Margo bağırdı: *"Ah c'est mon mari!"*

Gelen Léon Couturier'ydi. Sevinçle gülen eşi onu iki yanağından öptü. O da Margo'nun omuzunu okşarken aileye mahcubiyetle gülümsüyordu.

"O mon Léon! O mon petit, je vous attandais depuis longtemps."

Fransız eşine sakince bir şey söyledi. Kadın onun koluna girip döndürdü.

"Ah özür dilerim, unuttum. Size eşimi takdim edeyim."

Léon Couturier hafifçe öne eğildi, ev sahibesinin elini öptü, doktorun elini sıktı.

"Neden kapıda duruyoruz? Gelin, gelin! Belki de önce bir yıkanmak istersiniz."

Fransız eğildi.

"Teşekkür ederim... *Parlez-vous français, madame?"*

"Un peu... Trop peu!" diye utanarak cevap verdi Bayan Sokovnina.

"Ne kötü... Benim de Rusçam çok kötüdür. *Non!* Yıkanmak istemem. Yolculuktan sonra banyo yapmak âdetim vardır. İstasyonda banyo yapmak istedim. *Le bain...* Sahibi korktu. 'Nasıl yapabileceksiniz' dedi, 'ateş ediyorlar!' Ama ona iki yüz ruble verdim. O da banyo yapmama izin verdi. Caddede de sürekli bombalar patlıyordu: Boom! Boom!"

Öyküsünü öyle neşeli anlatıyordu ki, tüm aile güldü. Margo da gülüyordu ama bir an eşine dikkatle baktı.

Konuk akşam yemeğini iştahla yedi. Odessa'daki olayları, yerel birliklerin karaya çıkışıyla Bolşeviklerin kaçışını bozuk Rusçasıyla anlatırken gülümsüyor, o arada dişleri parlıyordu.

"Yakında tüm düzeni sağlayacağız. Ben yine ticari, sınai işlerime bakacağım, Marguerite de operada şarkı söyleyecek."

Gülümsedi ve soru soran gözlerle eşine baktı. Eşi onu anladı.

"Tu es fatigué, Léon. N'est-ce pas?"

"Oui ma petite! Je veux dormir!"

"Evet, tabii... Böyle bir seyahatten sonra dinlenmeyi istersiniz. Bavulunuz nerede Mösyö Couturier?"

"A! Sadece bir küçük torbam var! Onu da yarın sabaha kadar hamamcıya bıraktım!"

"O zaman kocamın pijamalarından birini almalısınız."

"Üzülmeyin Anna Andreyevna, Léon'un pijaması bende," dedi Fransız kadın, cazibeli bir halde kızararak.

"Merci Madame!"

Léon Couturier ev sahibesinin elini tekrar öptü ve eşini sürükledi.

Eşinin odasına girer girmez, ki odanın yarısını piyanosu kaplamıştı, çabucak pencereye atıldı, bahçenin karanlıktaki taşlık zeminine baktı.

Sonra aniden döndü, mükemmel bir Rusçayla sordu: "Yoldaş Bela! Bu daireyi iyi biliyor musunuz? Arka kapı nereye çıkıyor?"

"Bahçedeki odunluğa... Solda kapı var. Geceleri kilitli oluyor. Duvarın yüksekliği üç metre. Ama bir ayaklı merdiven var, odunluğun yanında duruyor."

"Aferin size Bela."

Kadın sakindi, melodik bir havayla gülümsedi.

"Sekiz buçukta geleceğinizi bilmesem, sizi tanımayacaktım. Bu ne etkileyici değişim!"

"Hişş! Sessiz! Yerin kulağı var. Rusça konuşmayalım. Bizim gibi bir Fransız çifti için kulağa tuhaf gelebilir."

Bela piyanoyu açtı ve yüksek perdeden bir tuşa bastı. Sonra Fransızca sordu:

"Bu komik yeteneği siz nereden edindiniz yoldaş Orlov? Sizde böyle bir şey olduğuna asla inanmazdım."

"Paris'te altı yıl mülteci olarak kalmam boşuna değildi."

"Fransızcanızı demiyorum. O aksanı nasıl taklit ediyorsunuz? Bu korkunç zor."

"Bunda bir şey yok Bela, tüm gereken biraz kontrollü olmak, biraz da istemek."

Masaya oturdu, manşetinin düğmesini çözdü.

"Kâğıt kalem var mı?"

Kâğıdı aldı, manşetini masanın üzerine yayıp kolalı yüzündeki soluk kurşun kalem işaretlerine dikkatle bakarak bunları mürekkeple yazdı. Okunaklı yazılmış yazının ilk satırı: May-Mayevski Tugayı, Hüsar Alayı, yaklaşık 600 süvari."

Hepsini yazıp bitirdikten sonra manşetini silgiyle güzelce temizledi, kâğıdı Bela'ya uzattı.

"Bela! Bunu Semenuhin'e götürün yarın. O Kızıl Ordu istihbaratına gönderecek. Evet, hepsi bu. Şimdi ben nerede uyuyacağım?

Bela kapısı açık duran yatak odasını gösterdi. İçeride eski tarz Karelya kayınından iki kişilik bir yatak, üzerinde temiz beyaz çarşaf takımı vardı.

"Güzel oda, güzel yatak... Peki siz nerede uyuyacaksınız?"

"Elbette aynı yatakta!"

Orlov kaşlarını çattı.

"Ne saçma! Bunu daha önce düşünemediniz mi? Ev sahiplerinden benim için bir kanepe isteyin."

Bela kıpkırmızı oldu. Doğrudan adamın gözünün içine bakıyordu.

"Orlov! Sizin böyle küçük burjuva davranışları göstereceğinizi hiç tahmin etmezdim. Rusça konuşmanın bile tehlikeli olacağını düşünüyorsunuz, uzun süre ayrılıktan sonra eşine döndüğünde kendisine ayrı bir yatak isteyen koca hiç Fransız değil! Saçma ve şüphe uyandırır! İki tane yatak örtüsü var nasılsa. Umarım kendinizi tutarsınız?"

Orlov kızgınlıkla elini salladı.

"Yok, öyle demek istemedim. Sadece sizi rahatsız etmek istemem. Ben çok rahatsız uyurum."

"Saçma... Ben yatağa girene kadar siz dışarı çıkın."

Orlov diğer odaya geçti, aile albümünün sayfalarını öfkeyle, hızlıca çevirdi. Yüzündeki gergin, keskin ifadesi geçeli çok olmuştu ama şimdi umarsız ve aptalca bir ifade gelmişti solgun yüzüne. Dudaklarının uçları aşağı doğru kıvrılmış, kızgın, yaşlı gösteren bir kat oluşmuştu.

Yatak odasında lambanın düğmesi kapatıldı ve karanlıktan Bela'nın yumuşak sesi geldi:

"Léon, je vous attends! Venez dormir!"

Orlov karanlık yatak odasına girdi, el yordamıyla yatağın ucunu buldu, oturup çabucak soyundu. Örtünün ipek hışırtısı altında rahatça gerindi, sonra kuru bir gülüşle yorum yaptı:

"Çok iyi bir öykü. İyi geceler Margo!"

"İyi geceler Léon."

Yüzünü duvara döndü, her zaman uykuya dalarken olduğu gibi, gözünün önünde yeşil, kırmızı, mor spiraller uçuştu, bir iki derin esnemeden sonra uykuya daldı.

Önemsiz Bir Şey

Couturier çifti mutlu mesut yaşıyorlardı. Kocasının gelişinin üçüncü sabahı, pazar günü, Bela yatağın ucunda geceliğiyle oturmuş, büyük bir çocuk fincanından arpa kahvesi içiyor, bir çocuk gibi simit kemiriyordu. Orlov gözlerini yavaşça açıp yana döndü.

"Günaydın Léon! Nasıl uyudun?"

"Harika," diye cevapladı Orlov, dirseğinin üstünde doğrularak. Bela fincanı tuvalet masasının üzerine koyup, ona döndü. Gözleri koyulaşmış, parlıyordu.

"Ben hiç uyuyamadım. Biliyor musun ben tüm bunları saçma, anlamsız, iğrenç buluyorum."

"Neyi?"

"Hepsini! Yeraltı çalışanlarını çok iyi tanındıkları yerde bırakmak doğru değil. İyi partililerin bir pantolon düğmesi gibi yitirilmesini kaldıracak kadar sağlam değil durumumuz. Komite'nin size böyle davranması aptallık!"

"Bela! Rica ederim daha uygun sözcükler kullanın komitenin faaliyetleriyle ilgili görüşünüzü açıklarken."

"Ben diplomatik nezaketi bilmem."

"Buna alışın. Komite sizden daha aptal değildir."

"Teşekkür ederim."

"Önemli değil. Parti işleri hakkında ne biliyorsunuz?" dedi Orlov aniden sinirlenmişti. "Siz büyük burjuva ailelerin arasından romantizm için fırlamış küçük bir kızdan başka bir şey değilsiniz. Sonuçta maceradan başka bir şey değil bence. Tamam, bağlılıkla çalışıyorsunuz, bu iyi. Ama parti hakkında görüş bildirmek için

gençsiniz daha."

"Herkesin görüşünü söylemeye hakkı vardır."

"Kabul ediyorum. Ama sakin olun. Bilmek ister misiniz ben orada neden bırakıldım? Çünkü orada elli kilometrelik bölgenin her karışını biliyorum. Beyazların zorbalığı yayılınca kimi nasıl takip edeceğimi bilirim. Bizimkiler dönünce de tüm şehri bir dakikada ele geçiririm. Böyle işte!"

Yumruğunu gevşetti, sonra yine sıktı.

"Hopp! İşte! Ne komplo ne casusluk ne karşıdevrim!"

"Ya yakalanırsanız?"

"Böyle bir risk var. Savaş bu! Dün beni siz tanıyamadıysanız, belli ki bir başkası da tanıyamayacak. 'Kızıl sakallı cellat, Neron, İşkenceci, Çekacı Orlov ve Léon Couturier'."

"Hepsi bir."

"Bırakalım bunu Bela. Siz çıkın, giyineceğim."

Kahvaltıda Léon Couturier ev sahiplerini Fransız fıkralarıyla eğlendirdi. Hatta on üç yaşındaki kızları Lola'ya panayırlarda gösteri yapanların nasıl bıçak yuttuklarını gösterip onu epeyce neşelendirdi.

Ama odaya dönünce şapkasını aldı ve Bela'ya kuru, otoriter bir sesle konuştu:

"Ben çıkıyorum Bela, akşam altıda dönerim. Siz hemen Semenuhin'e gidin, notumu verin."

Gece kısa bir fırtına çıkmış, ağaçları pırıl pırıl yıkamıştı. Binalar cam gibi net havada parlıyorlardı. Caddeler aylaklarla, üç renkli bayraklarla, kurdelelerle, güllerle, moda şapkalarla, tatlı ahududu kırmızısı boyalı dudaklarla doluydu.

Herkes aceleyle katedral meydanına gidiyordu. Kilisede tören ve şükran ayini yapılacaktı. Şehrin Bolşeviklerden kurtarılışı kutlanacaktı.

Léon Couturier kendine yol açarak kalabalığın önüne geldi. Şapkasını saygıyla çıkardı, ağırbaşlı bir havada duaları ve ardından dar pantolonu aşağı doğru kama gibi sivrilen uzun bacaklı bir generalin kısa, sinir bozucu konuşmasını dinledi.

General konuşmasının vurgulu yerlerinde zıplıyor, sırım gibi vücudu kartondan bir palyaçoymuş gibi sarsılıyordu. Sanki üzerinde torba gibi duran ceketinden fırlamaya çalışıyordu.

Gümüş trompetler *Marseillaise* marşını çalmaya başladığı zaman Fransız Léon Couturier göğsünü gururla gerdi ve askeri birliğin parlak miğferleri, düğmeleri, apoletleri ve madalyalarıyla önünden geçişini durarak izledi. Birliğin ardından kalabalık da harekete geçti.

Léon Couturier şapkasını başına geçirdi, kalabalığın aksi yönünde ana caddeye doğru acele etmeden yürümeye başladı. Kalabalık kaldırımda ilerlerken, çıplak ayaklı bir gazeteci çocuğun caddede deli gibi sıçrayıp, insanları sağa sola ittirerek koştuğunu gördü.

"*Naşa Rodina*, son baskı! Bolşevik şefi yakalandı! Yazıyor!"

Léon Couturier çocuğu durdurdu, çocuk onun eline ışık hızında bir gazete tutuşturup, parayı cebine attıktan sonra koşmaya devam etti.

Léon Couturier'nin eli gazeteyi açarken hafifçe titriyordu. Parafin kokusu saçan kötü basılmış gazetenin yazılarını gözleriyle taradı ve o kalın başlıkta hayretle takılı kaldı.

Çeka Celladı Orlov Yakalandı

Dün akşam askeri inzibat tarafından kimliği belirsiz bir şahıs istasyondan ayrılan trenin vagonlarından birine binmeye çalışırken tutuklanmıştır. İstasyonda bulunan görgü tanıkları tutuklanan şahsı şehir Çeka örgütünün mahut sadist, işkenceci ve cellat şefi Orlov olarak teşhis etmişlerdir. Orlov birçok teşhisçinin şahitliğine rağmen bunu kabul etmemiş, kendisinin memleketi Yuzovka'ya dönmekte olan bir köylü olduğunu iddia etmiştir. Üzerinde hiçbir belge bulunamamış ama paltosunun içine dikilmiş olarak büyük miktarda para taşıdığı tespit edilmiştir. Orlov paranın Yuzovka kooperatifine ait olduğunu ileri sürmüştür. Bu hayasız ve korkak sahtekâr orada kalabalığın öfkesini uyandırdı ve linç edilmek istendi. İnzibat Orlov'u fazlasıyla hak ettiği cezasını çekmek üzere karşı istihbarat birimine götürürken zorlandı.

Yumruklar sıkıldı... Gazete buruşturuldu... Ayaklar asfalta yapıştı.

Bir kadının sesi: "Neyiniz var? Hasta mısınız?"

Bir saniye geçti.

Léon Couturier şapkasını çıkardı. "*Merci*... Yo... Bir şey değil. Kalbimde rahatsızlık var... *Le coeur*... Küçük bir spazm. Önemsiz bir şey. Teşekkür ederim! Araba! Nikolayevskaya Caddesi'ne!"

Arabaya atladı, buruşturduğu gazeteyi cebine soktu.

Diyalog

"Orlov? Bu... Bu sen misin? B-bela b-biraz önce buradaydı. Sen... Ama ne oldu sana? K-korkunç görünüyorsun!"

Orlov cebinden gazeteyi çıkardı:

"Oku bak!"

Semenuhin sayfaya göz attı. Kısa saçlı kafası ve yapışık kırmızı kulakları hızla eğildi. Tavşanı yakalamak için son hamlesini yapan tazı gibiydi.

Gözbebekleri büyüdü. Sonra başı tekrar yerine geldi, kalın dudaklı ağzından memnun bir gülme çıktı.

"Y-ya! Bu çok iyi!" diye kekeledi, "bu h-harika!"

"Harika olan ne ki?" diye kaşlarını çatarak sordu Orlov, masanın ucuna otururken.

"B-bu büyük şans. Artık endişe edeceğin bir şey yok. Bunlar bu K-kulak'ın işini bitirecekler ve sen ö-ölmüş olacaksın. Artık kimse seni a-aramayı düşünmeyecek. Kimin a-aklına gelirdi böyle bir ş-şans!"

Orlov elini çenesinin altına dayadı, Semenuhin'e dikkatle bakmaya başladı.

"Hiç tereddüt duymadın mı Semenuhin? İşini görürken hiç sorgulamaz mısın?"

"N-neden soruyorsun b-bunu?"

"Bu haberi okuduktan sonra gidip Beyazların karşı istihbaratına teslim olacağımı söyleseydim, ne derdin?"

Semenuhin gülen ağzını şaplatarak kapadı. Demir gibi vücudunun baskısıyla koltuğu gıcırdatarak arkasına yaslandı,

sonra gür bir kahkaha attı.

"Tanrım! Az kaldı ciddi zannediyordum! Bak, bu herkese bildirilmeli. Yerel komite yoldaş Orlov için üzüntüsünü bildirmeli. Çok iyi olacak."

"Seni aptal! Ben kesinlikle ciddiyim. Teslim olmama ne dersin?"

Orlov'un sesinde hırçın bir titreşim vardı. Yüzündeki gülümsemenin kaybolmasıyla birlikte Semenuhin gözünü dikkatle onun sol yanağına, gözünün altında asabice seğiren adalesine dikti.

"N-ne d-diyeyim," diye başladı yavaşça Semenuhin, dili tutulmuş gibiydi. Sonra konuşmayı kesti, koltuğunu geri itip dimdik ayağa kalktı, soğukkanlıca arka cebinden bir revolver çıkardı.

"İ-ikisinden b-birini söyleyeyim, ya sen d-d-delirdin ya da h-hınzır bir h-hainsin... Her iki durumda da sana engel olmak benim görevimdir."

"Çek o oyuncağını. Bununla beni korkutamazsın."

"N-niyetim s-seni korkutmak d-değil ama seni v-vurabilirim!"

"Bak Semenuhin! Tali konuları bir yana bırakalım, bu sorun benim için son derece önemli. Ben çok zor bir görev yapıyorum ki bu, ruhsal ve fiziksel denge gerektirir. Senin görevin basit! Köstebek gibi yer altına giriyorsun, sadece geceleri yerel bölgelere ve ajitasyona gidiyorsun. Ama ben bıçağın ucunda dans ediyorum bütün gün. Yanlış tek bir adımda biterim!"

"Eee?"

"Bekle bir dakika! Korkunç bir şey oldu. Aptalca bir hata yüzünden, tehlikeli bir benzeşme yüzünden bir adam ölüme gidecek. Bir düşman değil, ne bir subay ne bir papaz ya da toprak sahibi, sadece basit bir köylü. Uğruna mücadele verdiklerimden biri. Parti onun ölümüyle benim tehlikeden kurtulmama razı olabilir mi? Burada sakince oturup ibrenin benden yana dönmesini bekleyebilir miyim?"

Semenuhin'in ağzı alaycı bir ifadeyle çarpıldı.

"Soruna entelektüel yaklaşım? Moral değerler ve vicdanın sesi mi? Dostoyevskivari! Sen partinin davası için yaşıyorsun ve bu davaya ihanet etmeye hakkın yok."

Orlov'un yüzüne kaşından çenesine kadar kıpkırmızı bir renk yayıldı. Sandalyesinden birden sivrildi.

"Neden parti davasından bahsediyorsun? Ben ihanet etmedim

ve buna niyetim yok. Teslim olsam bile benden hiçbir şey çıkmaz."

Semenuhin rahatsız olmuş bir tavırla omzunu silkti.

"N-ne diye -b-b-boynunu i-ilmeğe kendi isteğinle uzatıyorsun? O tutuklanan s-sıradan bir k-köylü demiştin. Uğruna m-mücadele ettiklerimizden biriymiş. Bilmiyorum. Her t-türden k-köylü var. Üzerinde yüksek tutarda para varmış. N-nereden almış? Kooperatiften mi? B-belki de... Ama daha muhtemel, buğday veya salam karaborsasından... Bir Kulak yani! Bu d-durumda açıktan ya da potansiyel d-d-düşman oluyor. Sevgi g-gösterisine g-gerek yok!"

"Ama karşı istihbarat ona öldüresiye işkence eder!"

"D-dinle beni. E-eve git, bir k-kadeh votka iç, s-sonra yat. Filozof!"

"Cehenneme git!" diye söylendi Orlov, sükûnetini yitirerek. "Nasihatini kendine sakla. Benim ihtiyacım yok."

Semenuhin büyük başını düşünceli düşünceli salladı.

"Ç-çok sinirlisin. Bu i-iyi değil. Onun için böyle s-saçma konuşuyorsun. Şu an s-söylediğin şeyler bir yoldaşı p-partiden ihraç etmek için yeterli. Yapmak istediğin iş bir i-ihanettir. Bunu Devrim Komitesi adına s-söylüyorum. K-kendine gel!"

Orlov'un rengi soldu, sinirden elmacık kemiklerinin derisi gerildi. Gözlerini yere eğdi, sözcükler boğazında düğümlenmişti.

"Evet sinirliyim. Makine değil, insanım. Kahretsin! Görünen o ki, sen de anlayacaksın, Revkom'dan beni görevimden alıp cepheye göndermesini istiyorum. Bu gerilim sürerse delireceğim ve davaya daha da büyük zarar verebilirim. Bunu da hesaba katın. Taş bile çatlar!"

"Saçma! Eve git de dinlen."

Semenuhin'in sesi yumuşak ve şefkatli bir tona dönmüştü. Sanki bir baba en çok sevdiği en küçük oğluna konuşuyordu.

"Dmitri! Anlıyorum, çok zor bir dönemden geçiyorsun. Bu p-patlaman gayet doğal. Sen en iyi ajanımızsın. Birkaç gün dinlen, s-sonra bunlara güleceksin. D-düşün bak, ne şanslı bir rastlantı. Beyazlar g-güvende hissedecekler. Orlov'u öldürdüler çünkü. Ama Orlov b-burada. Tam burnunuzun d-dibinde, güzellerim!"

"Peki. Hoşça kal. Gerçekten, başım dönüyor."

"A-anlıyorum. Ama a-aptalca bir şey yapmayacaksın, değil mi?"

"Hayır."

"Şeref sözü?"

"Evet."

"G-güle güle o zaman! Böyle çılgın bir şey! Üç g-günde topladığın bilgilerden s-sonra aniden..."

Orlov'un elini kendi iki eliyle kavradı, hararetle sıktı.

"Dinlenmelisin!" Ve sonra sevgiyle devam etti: "Harika bir adamsın sen!"

Dondurma

Léon Couturier çiçekçi kıza para verdi, yakasına iki papatya iliştirip Nikolayevskaya Caddesi'nde bastonunu sallayarak yürümeye başladı. Kadınların sonbahar havası durgunluğuyla dolu gözlerine kedi bakışlarıyla gülümsüyordu.

Hava sıcaktı, onun için soğuk, serinletici bir şeyler istedi.

Pastanenin cam kapısını iterek açtı, şapkasını bir masaya bırakıp bir bardak suyu kafaya diktikten sonra dondurma söyledi.

Çevreye bir göz attı. İleriki masada iki subay grenadin içiyorlardı. Birinin kolunda siyah bir askılık vardı ve bileğindeki bandaja kırmızı kan lekesi yayılmıştı.

Garson kız dondurmayı getirince çilekli dondurmayı zevkle yutmaya başladı.

"... Evet, doğru. Orlov..."

Parmakları kaşığı yavaşça bıraktı, sesin geldiği yöne doğru sezdirmeden tüm vücuduyla eğildi.

"... Çok iyi vurdu şans! Bizim devriye demiryolu garının oralarda dolaşıyorduk, orada bekleyen bir sürü tren, vagon vardı. Piyadeleri kuzeye gönderiyorlardı herhalde. Bir ara bu şeytanı vagonların birinin altından sürünerek çıkarken gördük. Bir anda vagona çıkmaya çalıştı. 'Dur!' diye bağırdım. O zaman durdu, biz de yanına gittik. İriyarı bir köylü, el dokuması bir palto giymişti, koca, kırmızı bir sakalı vardı. 'Kimsin?' dedik. 'Tanrı sizi korusun efendim, ben Yuzovka'danım. Eve dönmek istiyorum ama bir haftadır trenler tamamen dolu. Bırakın gideyim.' 'Yuzovka'ya gidiyorsun ha? Peki, Krutiy'e giden bu trende ne arıyorsun?' 'Nereden bilebilirim,

trenler bu kadar karmakarışık olunca?' 'Karmakarışık mı? Belgeleriniz!' 'Hiç yok efendim, hepsi çalındı.' 'Tutuklayın!' dedi Şçeglov. O zaman bağırmaya başladı: 'Neden? Ben ne yaptım ki?' Karakola götürdük, oraya varınca biri bağırdı: 'Orlov bu!' 'Orlov kim?' dedik. 'Çeka'nın başı!' Adama gözümüzü diktik. Ne av! Üç kişi daha koşarak geldi, adamı tanıdılar. İçlerinden birisini daha önce Çeka tutuklamış, gelip doğrudan doğruya adamın suratına bir yumruk indirdi. Sakalından kan damlamaya başladı ama adam söylediğinde direniyordu. 'Benim adım Yemelçuk,' diyordu, 'ben kooperatifçiyim.' Orada işini bitirmek istiyorduk ama komutan adamı istihbarata götürmemizi söyledi."

"Neden?"

"Neden mi? Demek ki adam ajan olarak burada kalmış. Örgütünü en ince ayrıntılarına kadar biliyordur."

"Hiçbir şey konuşmaz. Biz Çekist'lerden birinin adalelerini şişlemiştik, yine de konuşmadı orospu çocuğu."

"Konuşacak. Üç gün çiğnesinler, bildiği her şeyi anlatacak. Sonra duvarın önüne dizerler. Neyse... Tanya'ya gidiyor musun?"

"Ne var?"

"Bizi bir yere götüreceğine söz vermişti. Parti! Her şey vardır. Oyun da oynanır."

"Belki," dedi kolu sargılı subay tembelce, sonra kalkmak için doğruldu.

Léon Couturier masadan kalktı, subayların önünde son derece nazikçe eğildi.

"Affedersiniz, sizi tanıma onuruna nail olmadım... *L'honnour*... Ben Léon Couturier. Tüccarım. Çeka'dan Orlov'u yakaladığınızı duydum? Ben Odessa'dan geldim. Öğrendim ki yaşlı annem, *ma pauvre mère*, Çeka tarafından vurulmuş. Çeka'ya büyük bir kin duyuyorum. Yiğit Rus teğmeninin *la santé* şerefine içmek isterim. Söyler misiniz, nasıl biri bu Orlov? Onu kendim *l'assasinas*... Rusça nasıl denir, öldürmek isterdim."

Léon Couturier'nin gözünde öfke kıvılcımları parlıyordu. Yabancıyı eğlenceli bulan subay arkadaşına doğru eğildi.

"Mişka! Bu Fransız aptalı iyi nallanır içmek için. Ben buna bir el atayım."

Sonra Léon'a döndü:

"Monsieur! Çok memnun olduk. Siz şahane Fransa'nın bir temsilcisisiniz. Biz de ortak davamız için kan döküyoruz. Beraber içme teklifinize çok memnun olduk. Sağlığınıza *Monsieur!* Kendimizi tanıtalım, teğmen Kont Şuvalov ve üsteğmen Prens Vorontsov hazretleri!"

Diğer subay arkadaşını arkadan dürttü ama o fısıldadı: "Sus, aptal! Bu Fransız'ın Rusya'da tanıdığı herkes kont zaten!"

Léon Couturier subayların elini sıktı.

"Çok memnun oldum. *Je suis enchanté...* Bu asil Rus ailesini tanımak hoş."

"Ama korkarım başka bir yere gitmemiz gerekecek *monsieur.* Bu delikte grenadin dışında başka bir şey yok. Ve Rusya'da kimse dostluğa meyve suyu içmez."

"Mais oui! Rus geleneklerini bilirim. Votka içeceğiz."

"Güzel! Gerçek Rus ruhu..." derken, ekselansları prens Vorontsov, Fransız'ın omzuna hafifçe bir şaplak attı.

"Votka içeceğiz, siz de bana Orlov'u anlatacaksınız. Onun nerede olduğunu bilmek istiyorum. Kumandanlığa gidip Orlov'u kendi elimle vurmak için müsaade alacağım, öcümü almak için. *La vengeance!"*

"Aslında *monsieur,"* diye havayla cevap verdi ekselansları, bu sersem şu anda nerede bulunuyor, söyleyemem. Bu benim dert edeceğim bir mesele değil. Benim için, yani bir Rus aristokratı için küçük bir konu bu. Ama şükür ki, bize yardım edebilecek bir aracı biliyorum. Özür dilerim, bir dakika izin verir misiniz?"

Zarif bir hareketle mahmuzlarını şıkırdattı ve kapıya doğru ilerledi. Orada uzun boylu, ince belli bir subay kafenin içini inceliyordu. Ekselans prens onu dirseğinden tuttu:

"Hey Sobolevskiy, dinle bak. Mişka ve ben burada bir Fransız mankafa yakaladık. Bir cins vurguncu. Odessa'dan gelmiş. Annesini bulmaya gelmiş ama kadın Çeka tarafından uçurulmuş. Orlov'u dün nasıl tutukladığımı anlatırken duymuş oldu ve bana müthiş hayran kaldı. İstediğin kadar içeceksin emin ol. Bizimle gel. Ona istediğini anlatırsan cebindeki para bitene kadar bir yere gitmeyecek. Ama unutma, ben prens Vorontsov, Mişka da kont Şuvalov."

Uzun boylu subay suratını astı.

"Yine aptallık peşindesiniz. Benim başka işim var."

"Sobolevskiy! Benim aziz dostum. Bizi kırma. Domuzluk yapma! Son haberleri almışsındır şubenden. Bu Fransız Orlov'la müthiş ilgileniyor. Hatta kendi eliyle vurmak istiyor onu annesinin intikamı için. *Pauvre mère.*"

Sobolovski üniformasının kordonuyla oynarken sıkıntıyla baktı.

"Ee? Ne diyorsun?"

"Peki, hay şeytan! Kabul ediyorum," dedi Sobolevskiy.

"Yaşa! Senin gerçek bir arkadaş olduğunu biliyordum. Gel!"

Sobolevskiy hemen Léon Couturier ile tanıştırıldı.

"Nereye gideceğiz?"

"Olimpus'a. Geç saate kadar açık tek yer orasıdır."

Bir araba durdurup bindiler.

Arkadaşım

Kıvrımları tozlu buruşuk kadife perdeler restorandaki serin locayı hemen hemen karartmıştı. Yoğun sigara dumanının arasından süzülen alacakaranlık ışınları masanın kenarına yığılmış olan boş şişelerin üzerinde soğuk soğuk parlıyordu.

Odanın gerisindeki bir divanda "Kont Şuvalov" ve "Prens Vorontsov" ölümüne içmiş, darmadağınık vaziyette, korocu kızları sıkıştırıyorlardı. Kızlar ciyaklıyorlar, gülüyorlar ve galiz küfürler ediyorlardı.

Kızlardan birinin ipek gömleği yırtılmış, gömlek omuzundan sıyrılmıştı. Yırtıktan dışarı sivri ve sert uçlu bir meme çıkmıştı. "Kont Şuvalov ayaklarını yere vuruyor, "Uaaa! Uaaa!" diye ağlayan bir bebek gibi memeyi emmek istiyordu. Kız da direniyor, onun dudaklarına vuruyordu.

Masada sadece Léon Couturier ve Sobolevskiy kalmışlardı. Fransız sandalyesinin arkasına yaslanmış, parlak, beyaz bir kedi eniği gibi dizine yatan küçük, sessiz bir kadının beline kolunu dolamıştı. Kadın dalgın dalgın pencereden dışarıyı seyrediyordu.

Teğmen Sobolevskiy masada sanki bir resmigeçit töreninde atının eyerine oturuyor gibi dimdik duruyordu sandalyede ve sigara içiyordu.

Işığın karşısında yüzü görülmüyor, arada bir gözleri parıldıyordu. Teğmenin garip gözleri vardı. İri ve derinden bakan, isteksiz ama yine de yırtıcıydı gözler. Stepte gece kar fırtınasında bir kurdun yeşil yeşil parlayan gözleriydi. Sobolevskiy'nin gözleri de zaman zaman aynı yeşil ateşle parlıyordu.

Sürekli Fransızca sohbet ettiler. Couturier önce teğmene bozuk Rusçasıyla konuştu. Diğer iki Rus buna katıla katıla gülmüşlerdi. O zaman Sobolevskiy kızarak şöyle demişti: *"Moniseur laissez votre ésperanto! Je parle français tout couramment!"*

Fransız hoşlanmıştı. Teğmen Sobolevskiy'nin Paris'te yaşamış ve Sorbonne'da tahsil görmüş olduğu ortaya çıktı.

Léon'un karşısında oturmuş, dimdik, gözleri parlayarak ve sakin bir sesle Paris'ten bahsediyor, Turgenyev'in de orada öldüğü Bougival'in parklarını, *belles lettress* fakültenin gürültülü koridorlarını anımsıyordu. Orada üç şahane yıl geçirmişti.

Léon başını onaylayarak sallıyor, Paris'in şen köşelerini o da anımsıyor, teğmene bol bol şarap ikram ediyordu. Ama teğmen pek yavaş sarhoş oluyordu. Her kadehte biraz daha doğruluyor, yüzü solgunlaşıyordu.

"Evet, Fransa'daki zamanlar şahaneydi," dedi Léon iç geçirerek. "Ama Paris'in ışıkları şimdi kararmış. Lanet Boche* öyle çok Parisli öldürdü ki, Paris şimdi matemli kadınların şehri oldu.

"Siz oradan ayrıldığınızdan beri uzun zaman oldu mu?" diye sordu teğmen.

"Çok değil. Geçen yıl Boche kendi devrimini yaptığında. Bu beni çok üzdü. Paris'in şenliği yasa döndü, kalbi dulların matem peçesini giydi."

"Evet, çok acıklı." Teğmen düşünceye daldı, sonra aniden sordu:

"Uçarı arkadaşlarım bana dediler ki, buraya annenizi aramaya gelmişsiniz."

Léon Couturier derin bir nefes aldı.

"Doğru, öyle. Korkunç bir şey bu *monsieur* teğmen. Mezarının nerede olduğunu dahi bilmiyorum. Böyle bir canavarlık! Peki ne yapmak istiyor bu insanlar? Bu Asyatik, medeniyetsiz ülkede sosyalizmi kurmak mı istiyorlar? Delilik! Bizim büyük devrimimizi alalım, bu devrim bizim insanlık için daima bir meşale olmuş ortak bilincimizle yapılmıştı. Peki onlar ne dediler? Sosyalizmi anlamsız bir ütopya olduğu için kabul etmediler. Ama burada? Tanrım! Kalmuk aşiretine sosyalizm? Bu zalimler kadınlara acımazlar. Ah anneciğim! Öcümü al diye beni çağırdığını duyuyorum."

---

* Boche: Birinci Dünya Savaşı'nda Alman askeri. (ç.n.)

"Çeka mı vurdu?"

Couturier başını salladı.

"Bu canavarın tutuklanmış olmasına ne kadar sevindiğimi anlayabilirsiniz!"

"Bir sigara ver, Fransız!" diye miyavladı kedi, başını Léon'un dizinden kaldırarak. Yabancı bir dili dinlemekten sıkılmıştı.

"Paris'i büyük bir sevgiyle hatırlıyorum," dedi Sobolevskiy dişlerinin arasından. "Hayatımın en güzel yıllarıydı. Gençlik, coşku, pırıl pırıl bir kalp! Edebiyatı severdim, kafelerde her gece dünyanın geleceği üzerine yapılan o çılgın tartışmaları severdim. Sigara dumanları, absent buğuları, keman çınlamaları arasından sözcükler... Tanımadığın gençlerin okuduğu şiirler ki, ertesi gün isimleri tüm dünyada duyulacaktır..."

Teğmen gözlerini kapadı.

Şunu hatırlıyor musunuz?

Hier encore l'assault des titans,
Ruait les colonnes guerieres,
Dont les larges flances palpitants,
Craquaient sous l'essieux des tonnerres...

"Ama ben böyle şeylerden anlamam. Edebiyatım iyi değildir. Benim alanım ticaret!"

Hava iyice kararmıştı. Karanlıktaki divandan boğuk öpücük ve bağırma sesleri geliyordu. Teğmen kadehini son damlasına kadar boşalttı ve rengi daha da soldu.

"Gitme vakti galiba. Çok işim var."

"Çok yorgunsunuz sanırım? Bütün ordunuz öyledir sanırım. Fakat bu, kahramanların son yorgunluğu... Tüm medeni dünya sizin kahramanlığınızı izliyor. Artık zaferiniz kesindir!"

Teğmen dirseklerini masaya dayadı, yanındakine sarhoş ve tehditkâr gözlerle baktı.

"Evet, yakında bitireceğiz. Bu yaygara yeter! Zaferden sonra Rusya'yı büyük çapta düzenlemeye başlayacağız!"

"Gelecekteki devleti nasıl tasarlıyorsunuz?"

"Nasıl mı tasarlıyorum? Teğmen dirseklerini masaya daha da sıkı dayadı. Léon Couturier Teğmen Sobolevskiy'nin tuhaf gözlerinin kızgın bir kurdun parlayan gözleri gibi çılgınca büyüdüğünü

gördü.

"Ah *monsieur*! Benim kendi teorim var. Yerle bir etmek... Bu kahrolası memleketi çöle çevirmek... Yüz kırk milyon nüfusumuz var. Sadece iki ya da üç milyonun yaşamaya hakkı var. Irkın çiçeği. Edebiyat, sanat, bilim! Ben bir materyalistim! Yüz otuz yedi milyon gübrelik! Anlıyor musunuz? Ne Süperfosfata ne azota ne de güherçileye gerek var! Tarlaları milyonlarla gübreleyeceksin! Ayaklanan şu piç kurusu köylüler! Hepsi makineye! Dev bir kahve öğütücüye! Öğütüp hamur edeceksin! Sonra kurutup tarlalara saçacaksın! Toprak nerede kötüyse! Bu gübrelemeden elit bir kültür doğacak."

"Peki onların yerine kim çalışacak?"

"Saçma, arkadaşım! Makineler! Makineler! Mühendisliğin inanılmaz ilerlemesi. Her şeyi makineler yapacak. Makineleri kullanan olması gerek diyeceksiniz. İşte sizin yapabileceğiniz bu! Siz savaştan sonra Afrika'da, Avustralya'da geniş topraklar elde ettiniz. Ama tüm bu vahşileri doyurup, onlara iş sağlayamazsınız. Biz sizden satın alacağız. Üç yüz bin kadar! Onları eğitip, makine bakıcıları yapacağız. Onlara konforlu bir hayat sağlayacağız, şarap, genelev, her türlü yardımı yapacağız. Altın içinde yuvarlanacaklar, ayaklanmayı istemeyecekler. Sonra tıp! Muazzam bir ilerleme var tıpta. Bilimciler beyindeki karşı çıkma merkezini bulacaklar. Onu ameliyatla alacaklar. Tavşanın beyinciğini çıkardıkları gibi! Ondan sonra artık devrim filan yok! Yetti! Cehenneme kadar! Ne dersiniz buna?"

Léon Couturier aceleyle cevap verdi:

"Bu aşırı olur, *monsieur* teğmen. Gereksiz bir zulüm. Dünya ve Batı Avrupa bu kadar yaşamı yok etmenizi asla affetmez."

Teğmen ona doğru eğildi. Gözlerinde çıplak bir delilik parıltısı vardı. Sesi keskinleşip sertleşti. Çekicin altındaki bir çivinin çıkardığı ses gibiydi.

"Korktunuz mu? Bulvar kuşu! Saman bacaklı geri zekâlılar! Köpek soyu piç kuruları! Sizi sokak lambasına asmak lazım! Topunuz kahrolun!" Ağzının köpüklerini sildi. "Cehenneme kadar! Ben gidiyorum! Gidip biraz uyumam lazım. Yarın bazı yoldaşları çalıştırmam gerek!"

"Ne yoldaşları?" diye sordu Couturier.

"Kırmızı kafalar... Budalalar. Basit bir sohbet... Tırnaklarının altına iğne... Burunlarına biraz kurşun... Ben karşı istihbaratın komutanıyım, anlamıyor musun Fransız piresi?"

Teğmen votka kokulu nefesini Léon Couturier'nin yüzüne üfledi. Fransız'ın dizinde yatan kadın rüyasından uyandı.

"Bacakların neden titriyor canım? Üşüdün mü?"

"Hayır, sen uyuşturdun. Bacak... Kalk lütfen!" dedi Fransız ters bir tavırla.

Sobolevskiy kadına baktı, öfkeyle titredi. Kolunun bir hareketiyle masanın üzerindeki şişeleri devirdi. Cam kırıkları yerde şangırdadı.

"Şarhossun sen, orospu çocuğu!" dedi kadın.

Teğmen düşünceli bir halle yerdeki cam kırıklarına bakıyordu. Tekrar Fransız'a doğru eğildi:

"Affedersin Léonçik... Léoşka, eski dostum. Sen iyi adamsın. Ben piçin tekiyim, celladım. Gel kardeşim, yarım saatliğine bana gidelim. Sana en aşağı düşüşü, dipsiz kuyuyu göstereceğim! Dostoyevski'yi bilmez misin? Hayır mı? Neyse, gerekmez de... Kendi gözlerinle görebilirsin ve Fransa'da anlatırsın. Anlat onlara, orospu çocuklarına, Rus subaylarının onurlarına ve kardeşlik dayanışmasına ne kadar sadık olduklarını."

"Çok güzel, bay teğmen. Ama sakin olun. Sizin sinirleriniz bozuk. Anlatırım hepsini. Bizim Fransa'da kahramanlığa çok değer verilir."

"Değer verirler, öyle mi? Bize bozuk çikolatalar gönderiyorlar. Eski üniformalar gönderiyorlar, cesetlerden çıkarılmış! Haydutlar! Bir tek sen iyisin içlerinde. Léon! Gel!"

"Belki de buna değmez, değerli teğmen! Yorgunsunuz, iyi değilsiniz. İyi bir dinlenmeye ihtiyacınız var."

"Yine mi korkuyorsun? Korkma! Kimseye işkence edecek değilim. Şaka yapıyordum. Hadi gel. Léon, eski dostum. Kendimi fena hissediyorum. Bir Rus subayı... Ki, şiir yazardım, cellat olmuşum. Sana içki veririm. Şahane Benedictine!"

"Peki. Ama hesabı ödemem gerek."

"Dert etme."

Sobolevskiy zili çaldı.

"Faturayı yarın Karşı İstihbarat Ofisi, Skobelevskaya Caddesi

No.17'ye getirin. Git haydi!"

Sonra divana yürüdü.

"Peki, ekselansları! Bu gecelik bu kadar zina yeter! Marş!"

"Sen git. Biz burada kalacağız."

"Hesabı nasıl ödeyeceksiniz?"

"Paramız var!"

Léon Couturier subaylara hoşça kalın dedi. Antrede Sobolevskiy telefona gitti.

"Bir araba. Çabuk! Olimpus! Bekliyorum."

Sundurmaya çıktılar. Teğmen merdiven basamağına oturdu. Léon Couturier tırabzana dayandı. Sobolevskiy uzun süre sokak lambalarına baktı. Sonra başını çevirdi, boğuk bir sesle konuştu:

"Léon! Ben çocukken annemle hep kiliseye giderdim..."

Léon Couturier cevap vermedi. O sırada ürkünç siyah ve uzun bir araba sundurmayı sıyırdı. Teğmen ayağa kalktı ve Fransız'a kapıyı açtı. Arabanın motoru homurdandı ve araba ıssız caddelerden kayıp geçmeye başladı. Bir sokağa saptıktan sonra iki katlı bir evin önünde aniden durdu. Merdivenlerden bir nöbetçi bağırarak ikaz etti.

"Kör müsün sersem!" diye bağırdı, o arada Léon'u içeriye doğru götürdü. Holden geçtiler, merdivenleri çıktılar. Sobolevskiy koridorun sol tarafındaki bir kapıyı vurdu. İçeriden bir ses cevap verdi, Sobolevskiy kapının koluna asılıp kapıyı açtı.

Loş bir salon ve omzunda albay apoleti olan geniş omuzlu bir adam masanın arkasından kalktı.

"Sobolevskiy, siz misiniz? Nedir ya..." Sobolevskiy'nin yanındaki yabancıyı görünce duraladı. Sobolevskiy bir adım geri çekilerek topuğunu çarptı.

"Albay, size arkadaşımı tanıştırayım... Yoldaş Orlov!"

Yazık, Çok Yazık

"Sizin bu aptalca işleriniz... Japon mu sandın sen kendini... Jiu Jitsu! Onu bayılttınız."

"Kanguru gibi zıplayacağını nereden bilirdim. Sağ yumruğumun üstüne kendisi atladı. Boşluğa gelen darbe bitiricidir."

"Su dök üzerine. Kımıldıyor gibi."

Orlov gözlerini ağır ağır, güçlükle açtı. Nefes aldıkça kızgın bir şiş boşluğuna batıyormuş gibi acı duyuyor, inliyordu.

"Açılıyor, tamam. Düzeliyor!"

"Divana yatıralım. Takviyeli bir eskort çağırın."

Orlov'u ayaklarının üzerine kaldırdılar. Ama acıdan tekrar bayıldı. Divana yatırılınca kendine geldi. Tavandaki ampul tam gözüne giriyordu. Başını çevirdi, odaya, odadaki masaya baktı. Hatırlamaya çalışıyordu. O sırada kapı açıldı, Sobolevskiy neşeyle içeri girdi.

"Sayın albayım, sizden on bin alayım lütfen! İddiayı kaybettiniz! İlk büyük tavşanı yakaladım."

"Haydi oradan!"

"Kabul edin, kaybettiniz."

"Tamam, kaybettim. Aptallar şanslıdır."

"Bu eskimiş bir laf albay. Siz karşı casusluk için uygun biri değilsiniz. Ben sizi tutmazdım. Sizin yöntemleriniz eski tarz! Sözde klasisizm. Psikoloji bilginiz yok!"

"Çıkın haydi!"

"Hayır. Canım sıkılıyor. Ben ki yetenekliyim, gereksiz bir görevdeyim ama siz, yetersizsiniz ve tepeye çıkmışsınız."

"Teğmen!"

"Evet, biliyorum. Üsteğmen değilim. Ama siz ancak başçavuş olursunuz. Bu bile çok. Aşağılık herifin tekisiniz. 'Orlov'u tutuklamış.' Aptal herif."

"Aklınızı mı kaçırdınız... Memnun olmuştunuz..."

"Aptallıklarınıza memnun olmuştum... Ancak şimdi düşünüyorum da yaşlı Rozenbach'ın ensesine bir kurşun gerek bana da rütbe artışı."

Sobolevskiy'nin sesi küstahça çınlıyordu. Albaysa susuyordu.

"Neyse... Bunun için kapışmayacağız," dedi yatıştırıcı bir sesle. "Anlatın, nasıl becerdiniz?"

"Nasıl mı becerdim? Bir şeyler öğrenmek istiyorsunuz ha? Dürüst olmak gerekirse, tam bir şanstı. En ufak bir şüphe duymadım baştan. Tam bir Fransız'dı. Harika oynuyordu! Aynı zamanda tanıdık geldi, ben de ona oynamaya başladım. Zencilerle ilgili teorimi bile anlattım. Ama sonra bir şey oldu. O kontrolünü bir saniyeliğine kaybedince, kadın onu ele verdi. Birden sezdim. Biz ya gerçekten hata edip yanlış adamı yakaladıysak? Heyecanlanmıştım. Dikkatini dağıtmak için şişeleri devirdim. Ama yine de emin olamadım. Onun üzerine onu buraya arkadaşça ziyarete getirip, burada bir deneme yapmak istedim. O zaman ikinci kez kendini ele verdi. Hızla uzaklaşmaya çalışmasaydı, her şey bir şakayla bitecekti."

Orlov dişlerini gıcırdattı: "Alçak!"

"Oo, monsieur Léon! Uyandınız demek. İyi uyudunuz mu?"

Orlov cevap vermedi.

"Anlıyorum, elbette! Fransızca konuşmak istiyorsunuz. Safkan Parisli ha? Anneniz de Parisliydi. değil mi? Verlaine'i hatırlıyor musunuz? İyi şair ha? Şiir yazmaya başladığımda onu taklit ediyordum. Biraz okuyayım. Beğenirsiniz değil mi?"

Orlov gözlerini kapadı. Yeşil benekli turuncu, şerit gibi bir şey korkunç bir hızla dönüp duruyordu başında. Titreyerek divanda doğruldu.

"Lütfen sakin durun, Monsieur Orlov," diye bağırdı albay tabancasını doğrultarak. "Sizin hareket etmenize engel olmamız gerek."

Orlov duymadı. Boş gözlerle önüne bakıyordu. Sonra hatırladı. Semenuhin! Konuşmaları! Ona şeref sözü vermiştim. Şimdi

düşünecek ki... Parmaklarını alnına bastırdı, başını ileri geri sallamaya başladı.

"Ne oldu Monsieur Orlov? Burayı beğenmediniz mi? Anlamadım! Sıcak, temiz, konforlu, davranışımız kibarca. Teğmenin nezaketi kıt hareketi için özür dilerim ama siz başınızı delice öyle bir sallıyordunuz ki, o da sizi durdurmak için yaptı."

Orlov ellerini yüzünden çekti.

"Piç kuruları! Size konuşmayacağım," diye bağırdı albaya.

Albay omuzunu silkti.

"İltifatınıza teşekkür ederim. Ama konuşmanız gerekecek. İstemeseniz de. Burada bizim kendi yöntemlerimiz var."

"Tırnaklarımın altına iğne mi batıracaksınız, orospu çocukları?"

"Yok. Ben yapamam. Benim ellerim çok dengesiz. Ama teğmen bu işin virtüözü. Bir itmede tüm iğne. Kırmadan! Yoldaşlar kendileri de şaşırıyorlar. Hangisini tercih edersiniz Monsieur Orlov? Soğuk mu, yoksa sıcak bir iğne mi? Çoğu sıcağı tercih eder. Başta acılı ama parmağın çabuk öldüğünü söylüyorlar."

Orlov susuyordu. Teğmen Sobolevskiy odada geziniyordu.

"Evet, Monsieur Léon? Makineye ha? Evet, makineye!" Uzun adımlarla çabucak Orlov'un yanına geldi. Kurt gözleriyle ona hiddetle bakıyordu. "Onları hamur yapacağız, kurutup gübre olarak kullanacağız! Ve kültürlü batı bir şey demeyecek. Buğday büyüyecek ve masama ekmek getirecekler. Taze bir somun. Sıcacık, gevrek, lezzetli! Peki neden? Çünkü bozuk Alman süperfosfat gübresiyle yetişmemiş. Sağlam insanların kanıyla!" Teğmen kıvrılıyor, yılan gibi tıslıyordu.

Orlov uzanıp öfkeyle tükürdü. Sobolevskiy geriye sıçradı ve sol yumruğunu havaya kaldırdı. Ama albay vurmasına engel oldu.

"Hey! Dur bakalım! Balyoz gibi yumruğunla Monsieur Orlov'u öldürebilirsin! Bu da hiç istemediğimiz bir şey. Daha en eğlenceli kısmı gelecek."

"Seni orospu çocuğu!" dedi teğmen, yumruğunu indirdi. "Gidip yıkayayım."

"Tamam. Bu arada söyleyin o Yemelçuk serserisini bıraksınlar. Adamı hırpalamaya gerek yok."

"Oo! Demek insanları serbest de bırakıyorsunuz. Ne gelişme!"

"Merak etmeyin, sizi bırakmayacağız."

Orlov cebini karıştırdı, sigarası yoktu.

"Bir sigara verin."

"Çok özür dilerim."

Albay tabakasını çıkardı. Orlov içindekilerin hepsini avucuna boşalttı.

"Ne kadar kabasınız! Bana hiç bırakmayacak mısınız?"

"Siz tekrar alırsınız. Benim sigara içmem gerek."

"Biliyor musunuz sizden hoşlandım. Soğukkanlı insanları severim."

"Kes sesini! Çene yoracak bir şey yok!"

"Ah, Paris'ten ne kadar uzak! Siz kendinizi ele veriyorsunuz. Ama kabul etmelisiniz benim çok iyi örgütlenmiş bir istihbarat birimim var. Sizin Çeka'nızdan daha az değil."

Orlov albayın kırışmış gözlerine baktı. Sonra divana arkasını dayayıp dişlerinin arasından sözcükleri sıraladı:

"Ne yazık ki, Teğmen Sobolevskiy'ye hak veriyorum. Siz yaşlı bir ahmaksınız. Belli ki size acındığı için tutuluyorsunuz."

Albayın yüzü burnunun ucuna kadar kıpkırmızı kesildi.

"Küstahlığa yelteniyorsun ha, alçak? Yetti artık! Ben sana gösteririm. Şimdi komutanlığa haber vereyim, işe koyulalım."

Telefonu kaldırdı. O sırada Sobolevskiy tekrar göründü.

"Alo? Komutanlık mı? Ben istihbarat şefi. Peki, bekliyorum..." "Eskort hazır mı?" Eliyle Sobolevskiy'nin sırtına vurdu telefonda cevap beklerken.

"Evet albay."

"Evet, dinliyorum. Siz misiniz? Ekselans? Biziz... Anlıyorum... Orlov'un tutuklandığını bildirmek istiyorum. Evet, bugün... Hayır, o yanlışlıkla olmuş. Şaşırtıcı bir benzerlik. Çok iyi... Teğmen Sobolevskiy tutukladı. Anladım... Evet... Evet... Anladım, peki! Yapılacak ekselans! Hoşça kalın ekselansları!"

Ahizeyi öfkeyle yerine vurdu.

"Kahretsin!"

"Ne oldu?" diye sordu Sobolevskiy.

"Onu bizden alıyorlar."

"Nereye?"

"Yüzbaşı Tumanoviç'e. Özel komisyonda."

"Ama neden? Bu adi bir oyun."

"Bilmiyor musun? Tumanoviç kendine isim yapma peşinde. Piç kurusu!"

Albay burnundan soludu uzun, sesli.

"Yazık Monsieur Orlov. Çok şanslısınız. Sizi Yüzbaşı Tumanoviç'e götüreceğiz. Çok yazık! Yüzbaşı tam bir Avrupalıdır ve kurallara titizlikle uyar. Sizden bir şey öğrenmeyecek, doğrudan duvarın önüne dizecektir hiçbir lanet şey almadan. Ama bizim almamız gerek. Yavaş yavaş, kibarca, sevgiyle. Sizin suyunuzu sıkacağız. Emre itaat etmek gerekiyor ama yine de sabaha kadar bizimle kalacaksınız. Gece vakti nakil tehlikelidir. Azılı bir karakteriniz var. Özür dilerim, bu "yaşlı ahmak" sözünün acısını çıkarmadan bırakamam... Teğmen! *Monsieur* Orlov'u alın!"

Liza'nın Aryası

Madam Margo akşam yemeğine biraz heyecanlı geldi.

"Anna Andreyevna, Léon'a ne oldu, anlamıyorum."

"Merak etme Margo, endişelenecek bir şey yoktur. Ya işleri vardır ya da arkadaşlarını görmeye gitmiştir."

"Sanmam. O gecikeceğini hep bildirirdi."

Doktor Sokovnin çorba tabağının üzerinden sakalını sıvazladı.

"Pireyi deve yapıyorsunuz canım! Saçma! Siniriniz bozuk sizin! Léon çok iyi bir koca ve sizi çok şımartıyor. Bazen biz erkeklere biraz özgürlük vermelisiniz. Ben Anna Andreyevna ile evlendiğimde onun aşkından bir dakika bile uzaklaşamıyordum. Bir yarım saat geç kalsam, eve döndüğümde kederli gözyaşlarıyla karşılaşıyordum. Doktorluk mesleğinde hadi dakik olun bakalım! Ama bir gün ona eski bir oyun oynadım. Sabah çıktım. Kâğıt almaya gidiyorum, dedim. Bu beni sonraki üç gün içinde son görüşleri oldu. Burada histeri krizleri geçirildi, her şey altüst oldu. Polis çağırıldı, nehir tarandı, morglar araştırıldı. Bense sadece on beş kilometre ötede bir arkadaşımla balık tutuyordum. Sihirli bir tedavidir bu. Şimdi tüm gün, tüm gece dışarıda kalsam, kimse endişelenmez. Léon da size böyle yapmalıydı bence."

Anna Andreyevna güldü.

"Doktor geri döndüğünde çok iyi görünüyordu. Burnu kızarmıştı ve üzeri votka kokuyordu. Ona şöyle bir baktım, kendimi yiyip bitirdiğim hazine bu mu, diye düşündüm. Büsbütün kaybolsa gözümü kırpmayacağım."

Ama bu konuşmalar Margo'yu yatıştırmadı. Margo sinirli ve

gergindi.

"Yani tamamen endişeliysen, şekerim, polise gideyim. Eski bir tanıdığım var orada. Benden etil alkol alıyordu eskiden, bir iki iyilik yapar benim için."

Margo kendinden geçmiş bir haldeyken sıçradı.

"Yok, hayır doktor! Polis olmasın lütfen! Rus polisinden nefret ediyorum. Öyle gaddarlar ki... İşe karışacaklar. Bunu istemem. Sabaha kadar gelmezse o zaman bir şey yaparız. Ama şimdi biraz neşelenelim. Size bir şeyler söyleyeyim mi?"

"Büyük bir zevkle şekerim! Bülbül gibi şakımanızı çok seviyorum."

Margo piyanonun başına geçti.

"Ne söyleyeyim? Ne istersiniz doktor?"

"Lütfederseniz, bize Liza'nın aryasını söyleyin. Maça Kızı'ndan... Müthiş hayranıyım. Ellerim acıyana kadar alkışlardım, hatırlıyorum, öğrenciyken..."

Margo notaları açtı. Piyanonun billur tınıları yayıldı. Doktor koltuğuna iyice yerleşti. Anna Andreyevna sessizce bardakları yıkıyordu.

Gece, gündüz,
Işığımdı benim o,
Onun için acı çekiyorum,
Kederliyim.

Kristal ses hüzünle titreşiyordu.

Sonra fırtına geldi,
Bulutları getirdi,
Tüm mutluluğumu,
Umutları götürdü.

Kristal ses dalgaları aniden söndü. Margo piyanoyu kapadı, parmaklarını ovuşturmaya başladı. Doktor ayağa kalktı.

"Margo, sevgili kızım! Ne oldu? Sakinleş! Anna, çabuk biraz Valerian getir!"

Ama Margo kendini hemen toparladı. Ayağa kalktığında rengi uçmuştu, dudaklarını sıkmıştı.

"Yok, bir şey istemem. Teşekkür ederim. Korkunç zamanlar.

Akla korkunç şeyler geliyor. Özür dilerim. Ben gidip yatayım."

Doktor onu odasına götürdü, sonra salona döndü.

"Genç, hayat dolu," dedi eşinin meraklı bakışlarına karşılık olarak. "Böyle bir aşk görmek dokunaklı, heh-he-he..."

Gazeteyi alıp, sevdiği yerel haberler sayfasını açtı, dikkatle bakmaya başladı.

"Biliyor musun Anna ne olmuş? Orlov'u yakalamışlar."

"Hangi Orlov?"

"Şu bizim ünlü Çeka şefi!"

"Ne diyorsun!"

"Evet, gerçekten. Dün istasyonda yakalamışlar. Gazeteyi Margoşa'ya vereyim. Biraz zihni dağılır."

Keçe terlikleriyle sessizce Margo'nun odasına kadar yürüdü ve kapıyı çaldı.

"Size gazete getirdim canım. Biraz bakıp oyalanırsınız."

Kapı aralığında Mago'nun eli göründü, gazeteyi aldı.

Doktor çekildi. Bela gazeteyi dikkatsizce masanın üzerine koydu. Kirli sayfa açıldı ve iki sözcük büyüdü:

"ORLOV YAKALANDI."

Bela ses çıkarmadan öylece kaldı. Sadece elleri masanın ucunu sıkıyordu. Harfler gözlerinin önünde kurtlar gibi kıvrışıyordu. Gözlerini kapadı. Sonra birden kalkıp gazeteyi kavradı.

Nasıl olur, dün? Dün on dördüydü. Orlov evdeydi. Bu sabah da evdeydi? Abes bir şey! Ve fırladı. Vakit kaybetmemeliydi. Bir an önce Semenuhin'e gitmeliydi.

Parmakları tüylü mantosunun iliklerini koparıyor gibiydi. Şapkasını düzgün giyemedi. Geniş, zarif siperliği bir yana yatmıştı.

Holden koşarak çıkarken doktora rastladı.

"Nereye gidiyorsunuz Margo?"

"Ah, evde oturamayacağım," dedi Bela inler gibi, "arkadaşlarımızdan birine gidiyorum. Eminim Léon oradadır. Olmasa bile onlarla olmak iyi gelir bana."

"Peki o zaman. Tanrı sizi korusun. Ama kendinizi bu kadar üzmeyin. Bir şey olmamıştır. Onu Orlov gibi yakalayıp öldürmezler ya!"

Bela gülümseyerek cevap verecek gücü buldu kendinde.

"Hey tanrım! Ne karşılaştırma. Léon Bolşevik değil ki!"

Bir arabaya atladı. Sürücü dayanılmaz derecede yavaş sürüyordu ve sohbet etmek istiyordu.

"Ne düşünüyorum hükümet hakkında, bayan, tüm hükümetler hayduttan başka bir şey değil. Çünkü siz de takdir edersiniz, her önüne gelenden bakan olmaz ki! Sonunda hep memnuniyetsizlik, ondan sonra hepsinin boğazı kesilecek..."

"Konuşmayın da sürün!" diye bağırdı Bela.

Yüzbaşı Tumanoviç

O sabah sokaklardaki insanlar, silahlarını çekmiş on askerin önlerine çıkanları kabaca iterek kendilerine yol açtıklarını, iyi giyimli bir adama eşlik ettiklerini görünce şaşırdılar. Adam onların arasında sakin sakin, vakarla yürüyordu.

Beyazların genellikle tutukladıklarına benzeyen biri değildi. Halkta öyle bir düşünce vardı ki, Bolşevikler zamanında hep saygın vatandaşlar Çeka'ya götürülüyordu. Fakat Gönüllüler ordusu gelince üstü başı dağınık, yağlı işçiler, kıvırcık saçlı oğlanlar, kısa saçlı kızlar götürülmeye başlamıştı.

Aylak seyirciler askerlere bu esrarlı suçluyu soruyorlardı ama askerler ya onları dipçiğiyle iteliyorlar ya da yüzlerine kötü küfürler ediyorlardı.

Eskort yan sokağa saptı. Gece iyice uyuyup şimdi canlanmış olan Orlov evi keskin gözlerle inceliyordu. Eve girince bir salona alındı, ardından merdivenleri çıkmaya başladılar. Yırtık duvar kâğıtlı küçük bir odada koyu renk gözlü, genç ve yakışıklı bir asteğmene teslim edildi. Onu orada bir peykeye* oturttular, yanında iki nöbetçi vardı. Belli ki orduya yeni katılmış olan bu asteğmen ona üzüntüyle baktı.

"Nasıl oldu da bu duruma geldiniz? Ah, ah!" dedi neredeyse feryat ederek.

Orlov ona baktı ve gördüğü çocukça sempati ruhuna dokundu.

"Oluyor işte... Burada uzun kalmam zaten."

Asteğmen şaşırdı.

Peykeye: tahta sedir (ç. n.)

"Nasıl? Kaçmayı mı tasarlıyorsunuz? Burada olmaz. Bizim burası çok sıkı yerdir!"

Çocuksu bir gururla söylemişti bunu. "Kaçmamalısınız, kaçamazsınız. Şimdi gelişinizi Yüzbaşı Tumanoviç'e bildireyim."

Orlov çevresine bakındı. Odada bir masa, iki kırık dolap, birkaç sandalye, bir de üzerinde oturduğu peyke vardı. Pencerede bir tuğla duvar görünüyordu. Bakmak için doğrulunca nöbetçi omuzuna bastırdı.

"Hey! Sakin otur, hergele!"

Orlov dudağını ısırdı ve oturdu. Birkaç dakika sonra asteğmen geri geldi.

"Onu Yüzbaşı Tumanoviç'in odasına götürün."

Nöbetçiler onu kaldırdılar, uzun, tozlu bir koridorda yürüttüler. Orlov kapıları ve dönemeçleri saymak için çok dikkatle bakıyordu.

Sonunda muhafızlar bir kapıyı açtılar. Kapının üzerine kızılkahve bir mürekkeple acemice yazılmıştı:

ÖNEMLİ VAKALAR SORUŞTURMA AMİRİ
YÜZBAŞI TUMANOVİÇ

Yüzbaşı Tumanoviç acelesiz adımlarla odanın bir köşesinden diğerine gidip geliyordu. İçeri girdiklerinde tam ortada durdu. Masasına gidip oturdu, önüne bir kâğıt açtı. Nöbetçilere dönerek; "Çıkın, dışarıda bekleyin," dedi. Sonra Orlov'a döndü:

"Siz Orlov musunuz? Bölge Çeka örgütünün eski şefi?"

Orlov suskun, bir sandalye çekti ve oturdu. Yüzbaşının kaşları çatıldı:

"Size oturun dediğimi sanmıyorum!"

"Sizin aşağılık teklifinizi bekleyecek değilim!" dedi Orlov sertçe, "Yorgunum!"

Dirseklerini masaya dayadı, gözlerini yüzbaşıya dikti. Tumanoviç'in uzun, sarkık bir yüzü vardı. Yüksek alnı sarımsı bir şeffaflık görünümündeydi. İğne gibi sivri, buz mavisi gözleri vardı. Sol kaşı sık sık nahoş bir tikle inip kalkıyordu.

"Benim isteğime uymanız için size güç kullanabilirdim ama bir şey fark etmez," dedi soğukça, "lütfen cevap verin soruma. Siz Orlov musunuz?"

"Gereksiz konuşmalara engel olmak için söyleyeyim, sorularınıza

cevap vermeyeceğim. Vaktinizi boşa harcıyorsunuz."

Tumanoviç sorgu kâğıdına aceleyle birkaç satır yazı yazdı, sonra buz gibi gri gözleriyle Orlov'a kayıtsızmış gibi bir havayla baktı.

"Bunu biliyordum. Aslında kelimenin düz anlamıyla size bir sorgulama yapmayı beklemiyordum. Konuşacağınızı düşünmek saflık olurdu. Ama bu gerekli bir formalite. Biz işlemlerimizi sıkı yönetmelik kurallarına uydurmak zorundayız."

Sonra karşılık bekliyormuş gibi bir an durdu. Orlov albayın sözünü hatırlayıp hafifçe gülümsedi.

Yüzbaşı kızarmıştı.

"Bu soruşturmada tarafımca temsil edilen yargının sizden beklentisi bir dereceye kadar yardımcı olmanızdır. Sizden başka birkaç Çeka mensubu daha tutukladık. Bunlardan bir kısmı şehrin teslim alındığı gün sabah hareket eden trene gizlice binmişlerdi. Hepsi yargılanacak. Konunun açıklığa kavuşturulması için suçlamalarla ilgili bazı unsurları göstermenin yaralı olacağını düşünüyoruz. Siz, ümit ederim bunlardan neyin doğru, neyin hatalı olduğunu bize söylemeyi reddetmezsiniz."

"Rahatsız olmayın yüzbaşı. Bunları görmek için en küçük bir arzu dahi duymuyorum."

"Ama bir an düşünün Bay Orlov! Belki bir hata vardır, suçlamaların bazıları şahsi husumete dayandırılmış olabilir. Sıkıntılı zamanlardayız. Belgelere dayanarak tahkikat yapma olanağı yok. Hangileri doğru, hangileri yanlış göstererek, haksız yere suçlanmış olabilecek arkadaşlarınızın kaderini düzeltebilirsiniz."

Orlov omuz silkti.

"Sizi üzdüğüm için çok özür dilerim yüzbaşı. Ama beni bu olta yemiyle yakalayabileceğinizi gerçekten düşündünüz mü? Kabul etmediğim herhangi bir suçlama elbette gerçek kabul edilecektir. Sizin daha mantıklı olduğunuzu düşünürdüm."

Yüzbaşı yine kızardı. Kalemini ince parmaklarının arasında çeviriyordu.

"Beni anlamak istemiyorsunuz Bay Orlov. Siz hâlâ kendinizi karşı istihbarat biriminin elinde düşünüyorsunuz. Ama yanılıyorsunuz. Sizi konuşmaya zorlayabilirdik biz. Bunun için araçlar da var. Karşı istihbarat birimindekiler yasal çerçevenin biraz dışındadır. bu doğru. Ama aslında bizim tüm hareketimiz yasallık sınırının

biraz dışına çıkar. Yine de ben kanun adamıyım. Yasal zeminde düşünürüm. Hukukun etik kavramlarına bağlıyım ve Albay Rozenbach'ın yöntemlerini kategorik olarak kınarım."

"Beni size teslim eden özellikle Albay Rozenbach olduğu halde bunları rahatça söyleyebilmek için nasıl bir bayağılığa gereksinim vardır?"

Tumanoviç elindeki kalemi öyle bir sıktı ki, kalem kırıldı.

"Peki. Demek söyleyecek bir şeyiniz yok. O halde size beni şahsen ilgilendiren bir şey sorayım. Şimdiye kadar sizin yandaşlarınızdan iki kategoriyle işim oldu. Birincisi küçük suç unsurları ki, bunları yapanlar sizin rejiminizi desteklemekle bir çıkar umanlardır. İkinci kategoriyi eskiden emeğiyle geçinen insanlar oluşturuyor, ki bunların çoğu iyi insanlardır ama sizin vaatlerinizle delicesine beyinleri yıkanmıştır, başka bir deyişle kandırılmışlardır. İkisi de beni ilgilendirmiyor. Sizse hem önemli bir teorisyen hem de rejiminizin yürütme görevlisi olarak gördüğüm ilk kişisiniz. Ben sizin hangi kategoriden olduğunuzu bir türlü çıkaramadım."

"Ben de sizin kendi rejiminizde hangi kategoriye ait olduğunuzu merak ediyorum yüzbaşı!" diye sertçe cevap verdi Orlov.

"Beni neden aşağılamaya çalışıyorsunuz Bay Orlov? Umarım karşı istihbarat biriminde gördüğünüz muamele ile buradaki durumunuz arasındaki farkı görebiliyorsunuzdur. Ben sizi bir dedektif gibi sorgulamayacağım artık. Fiziksel varlığı benim için hâlâ esrarlı bir fenomen olan sizle ilgiliyim sadece. Konuyu sakince tartışamaz mıyız, sorunu basitçe ortaya koyamaz mıyız?"

"Sanırım siz çok zekisiniz yüzbaşı. Oynayabileceğiniz bir oyuncak değilim ben. Özellikle ben bu durumumdayken, sizin şaşkınlığınıza tercüman olma rolü için daha da az uygunum. Buradan eve gidip yemeğinizi yiyeceksiniz, benim size verdiğim derse bir teşekkür olarak beni duvarın dibine göndereceksiniz. Tartışacak bir şeyimiz yok. Konuyu kapanmış bilin!"

"Bir dakika," dedi Tumanoviç, "bilmem gerek, gerçekten benim için önemli bu. Siz bu yücelttiğiniz emellere gerçekten inanıyor musunuz, yoksa sadece bir maceracılık mı bu?"

"Bunu çok yakında kendi tecrübenizle öğreneceksiniz yüzbaşı. Tam da bu şehirde, bundan iki ya da üç ay sonra, kaldırım taşları size mermi gibi atıldığı zaman."

"Demek örgütünüz buralarda hâlâ çalışıyor?" dedi yüzbaşı kaşlarını çatarak.

Orlov güldü.

"Beni gafil avlamaya mı çalışıyorsunuz? Evet yüzbaşı, çalışıyor ve çalışmaya devam edecek. Nerelerde olduğunu merak ediyor musunuz? Her yerde. Evlerde, caddelerde, havada, bu duvarlarda, masanızın üzerindeki şu bezde... Öyle korkuyla bakmayın! Görünmez. Bu taşlar, bu kireç, işte o bez, onları yapanların terleriyle ıslanmışlardır. Onlarda ölümcül bir öfke vardır. Bu cansız nesnelerin var olma güçleri ve onları sömüren kişilere karşı ölümcül bir nefreti vardır. Ve bunlar sizi yok edecekler, gerçek sahiplerine, yaratıcılarına dönecekler. O gün sizin son gününüz olacak!"

Tumanoviç Orlov'a ilgiyle baktı.

"İyi konuşuyorsunuz Bay Orlov. Kitleleri nasıl harekete geçireceğinizi biliyorsunuz galiba. Anlatımınız çekici ve canlı. Yok, yok... Şaka etmiyorum. Ve çok azimli birisiniz. İçinizde gerçek bir ateş ve muazzam bir güç var. Benim kanaatime göre ölümü hak ediyorsunuz. Sanıyorum, ben sizin elinizde olsam siz de aynı şekilde düşünürdünüz. Göze göz, dişe diş! Kişiliğinizin büyüklüğüne saygı duyduğumdan, ölümünüzü kolaylaştırmak için elimden geleni yapacağım ve bize konuşmayı ne yazık ki reddeden insanların bizden transferini zorunlu kılan kuralı size uygulamayacağım. Bu konuşmalarınıza bakarak sizi derhal Albay Rozenbach'ın işkencehanesine gönderebilirdim. Ancak siz Orlov'sunuz ve önümde size ait istihbarat raporunun bir özeti duruyor: *'Dmitri Orlov, 1906'dan beri Parti üyesi. Fanatik. Son derecede soğukkanlı, cüretkâr biri ve tehlikeli bir ajitatör. İstisnai dürüstlükte.'* Görüyorsunuz ne doluluk!"

Yüzbaşı nöbetçileri çağırdı.

"Hoşça kalın Bay Orlov!"

"Hoşça kalın yüzbaşı, umarım birbirimizi fazla görmeyiz!"

İki Sayfa

Sabit kalem... Bir bloknottan koparılmış kâğıt:

"Ne çok fare var burada!.. Dik kuyruklu, tüylü ve son derece önemli...

Bazen on tanesi halka oluşturup arka ayaklarının üstüne kalkıp ciyaklıyorlar...

Sonra... (üç sözcük okunmuyor) yüksek memurların iş toplantısına benziyor. Fareler devlet komitesi...

Kibrit ışığında yazıyorum... Başka hiçbir ışık yok...

Çok olasıdır ki, bu sayfalar pratik amaçlar için kullanılacak, bu duvarlardan dışarı asla çıkamayacak...

Ama yine de...

Konstantin... O günkü konuşmamızı hatırlıyorsun... (Okunmuyor).

... Emin ol, benim gücümün dahi bir sınırı var. Kahrolası, neden sinirlerimiz var? Beni tutuklayan Teğmen Sobolevskiy diyor ki, doktorlar beynimizin karşı çıkma, devrim isteme duygularını yaratan kısmı çıkarabiliyorlarmış.

Çıkarmaları gereken sinirler ... (okunmuyor)... yorgunluk veren, iradeyi zayıflatan sinirlerdir. Söylemiştim, o yanlış tutuklamanın bende yarattığı şoktan sonra irademi kaybetmiştim.

İnsan çehresini daima kontrol edebiliyor da vücudu ele veriyor.

Sözümü çiğneyip... gidip isteyerek teslim olduğumu düşündüğünü biliyorum.

Ama öyle değil. Hayır, hayır! O aptalca çıkışımı hemen unutmuştum. Tamamıyla bir şanssızlık eseri yakalandım. Aptalca...

... (okunmuyor)... dondurma... Benim benzerim olan o adamı nasıl tutukladığını anlatan bir subayı dinledim. Gerisini öğrenmek istedim. Belki onun kaçışını sağlayabilirdim. Onun nerede tutulduğunu öğrenmek istiyordum.

... (okunmuyor)... Bilmiyorlardı. 'O yardım eder,' dediler.

Kimi gördüm biliyor musun? Sivastopol'u hatırla, geri çekiliyorduk... Oleg'i caddede vuran subayı hatırlıyor musun? O zaman soyadı Kornev'di. Karşı istihbarat içinde takma ismi de vardı.

... Kendime engel olamadım... Karşısına oturdum. İçimden, işte seni buldum, şimdi kaçamazsın, diyordum. Ona sivrisineğin aleve yöneldiği gibi yöneldim. Normal bir ruh halinde olsam oradan ayrılacaktım. Ama yapamadım bu kez. Onu elime geçirmiş olduğum hissiyle uyuşmuştum. Sarhoş olup beni karşı istihbaratın ofisine davet edince gittim. Şimdi hatırlıyorum. O benim heyecanımı anlamıştı ve şişeleri devirdi. O an bunu anlayamamıştım. Aklım, zihnim zayıflamıştı.

Gerçekten sarhoş olduğunu, şimdi ondan her şeyi öğrenebileceğimi düşünüyordum. Sonunu nasıl karşılayacak onu da merak ediyordum.

... (okunmuyor)... Bir karşıdevrimci çürümüş hayatını kaybedecek mi, yoksa yaşamaya devam mı edecek, benim için hiç sorun değildi. Bir şeyi değiştirmezdi. Hep bu sinirlerim yüzünden. Beni bir tavuk gibi yakaladı.

Ucuza vermeyeceğim. Henüz yitmedim. Bundan daha sıkı yerlerden kaçmıştım. Hemen hemen eminim, yakında görüşeceğiz. Ama yine de yazıyorum...

Ama bu ismi hatırla: Sobolevskiy... Sonu geldiğinde kaçırma... Oleg'in kanlı başını kaldırma düşmüş, kanı pembe gri saçılmış olarak hatırla. Unutma!

Mükemmel bir artist... Benden daha iyi oynadı. Bu gerçek... Sinirliydim. Ama bu bahane değil...

B.'nin kaderi... (okunmuyor) İyi kız... Ama çok geniş... Hiçbir zaman gerçek bir partili kadın olamaz. Yakalanırsa, yardım için ... (okunmuyor) elinden geleni yap.

(Okunmuyor)... yarın... (okunmuyor) bu zindanı teslim aldığımızda temizlemeliyiz... Burası berbat... (zorlukla okunabildi).

Artık kibrit kalmadı. Mısır karanlığı... Okuyamayacaksın.

Gözden Düşüş

Bela köşede arabadan indi, ıssız caddede koşmaya başladı. Artan rüzgâr neredeyse şapkasını uçuracaktı. Soğuk esinti mantosunun içine kadar doluyordu.

Oradan geçen bir adam öne doğru eğilip, ona şapkasının altından baktı. Yüksek sesle: "Güzel piliç!" dedi ve onu takip etmeye başladı.

Bela durdu. Takip eden adam yakınına gelip, hem özlem hem küçümseme dolu bakışlarla gözlerine baktı.

"Sizden beni rahat bırakmanızı istiyorum!"

Adam şaşırdı:

"Özür dilerim madam! Bilmiyordum!..."

Şapkasını çıkarıp döndü. Bela titreyerek kapıdan içeri girdi, bahçedeki patikada koştu. Kapıyı anlaştıkları şekilde çaldı. Biraz sonra Semenuhin elinde bir mumla kapıyı açtı. Diğer elini arkasında tutuyordu. Belli ki elinde bir tabanca vardı. Gözleri açılmıştı ve gözbebeğinin içinde mumun ürkütücü alevi yanıp sönüyordu.

"Bela? Seni buraya n-ne getirdi? B-bir şey mi oldu?"

"Orlov..."

"Hişş! Odaya gir, çabuk! Nedir? Ne oldu?"

"Orlov... Yakalandı!"

Semenuhin onun ellerini kuvvetle sıkınca Bela çığlık attı. "A-ah! Acıttınız!"

Semenuhin Bela'yı bıraktı, haşin bir sesle sordu:

"Nerede? Nasıl?"

"Bir şey bilmiyorum. Bir yerde bir yanlışlık var. Gazetede dün

diye yazıyordu. Oysa, sabah evdeydi. Anlamıyorum. Akşam yedide evde olacağını söylemişti, saat on oldu, gelmedi. Evde duramadım, buraya geldim."

Semenuhin kızın verdiği gazeteyi öteye attı. Bir süre hiçbir şey söylemedi.

"Okudum. Ama bugün buradaydı. O mutlaka..."

Bela'nın sırtını duvara yasladığını, zor nefes aldığını fark edince, ileri atıldı ve son anda onu tutup koltuğa oturttu. Bardağa su koydu, sonra bir yudum alıp Bela'nın yüzüne püskürttü. Bela'nın yanaklarındaki renk yavaş yavaş geri gelmeye başladı.

"Peki, hadi kalkın. Böyle olmayacak. Geceyi b-burada geçirin. B-bence daireye dönmemelisiniz artık. Ben g-gidiyorum hemen. Bunu halletmek g-gerekiyor. O m-mutlaka..." Semenuhin yumruğunu sıktı ama sessiz kaldı.

Sonra paltosunu giyip, çıktı.

* * *

Bela sabah Semenuhin'in sesiyle uyandı. Ses garip, sopa gibi sertti.

"Kalkın bakalım! Öğrendim. Dün akşam tutuklanmış. Öyle olduğunu düşünüyorum. Unutmayın!" Bir an sustu, Bela'nın gözlerinin içine baktı. "A-artık sizin için, b-benim için, P-parti için Orlov yok! O bir hain!"

Bela kavrayamayan gözlerle Semenuhin'e bakıyordu.

"E-evet, bir h-hain! D-dün buraya geldi, tutuklanan k-köylüyü k-kurtarmak için k-kendisinin t-teslim olacağını söyledi. Parti ve İhtilal Komitesi a-adına ben b-bunu men ettim. Sonra b-b-bana ş-şeref sözü verdi öyle yapmayacağına dair. S-s-sonra sözünde d-durmadı demek. O h-h-haindir, ü-üzerine çarpı a-atacağız!"

Bela kalktı.

"Orlov kendisi mi teslim olmuş? Buna inanmam. Olanaksız bu!"

"Uydurmuyorum ki... Bu benim için çok daha kötü."

Bela kızardı.

"Semenuhin, siz kütüğün birisiniz! Olmaz. Anlamaya çalışın! Onu seviyorum! Onun için her şeyi göze alırım, ölüme bile giderim!"

"K-kötü bir şey," diye cevapladı Semenuhin sakin bir

sesle. "B-b-böyle birini s-seçmiş olmanız çok y-yazık. Orlov'un y-yargılanması için Revkom'dan ö-özel bir oturum i-isteyeceğim. Partinin b-bu ö-ödlek Manilov'a* ihtiyacı yok! O kadar!"

"Doğru mu bu? Şaka yapmıyor musun? Semenuhin?"

"Ş-şaka e-edecek zaman değil!"

Bela pencereye gitti. Omuzlarının sarsılmasından Semenuhin onun ağladığını anladı. Ama taş gibi sessizliğini koruyordu.

Uzun süre sonra Bela döndü. Gözleri yaş doluydu.

"Ee?" dedi Semenuhin.

Bela'nın sesindeki gergin değişimden Semenuhin bile sarsıldı:

"Doğruysa... Onu bırakırım! Kendi aşkımdan nefret ederim!"

---

* Manilov, Gogol'un ölü canlar romanındaki bir karakter. (ç.n.)

Tanrı Bizi Korusun

Yüzbaşı Tumanoviç akşam komisyona geri geldi. Eline bir kalem alıp içinde Silahlı Kuvvetler Güney Rusya Yüksek Komutanlığı tarafından görevlendirilmiş özel komisyonun Bolşevik zulmüne dair raporunun bulunduğu dosyayı önüne çekti. Yuvarlak, sıkışık bir el yazısıyla birkaç satır yazdıktan sonra kalemi bıraktı, penceredeki donuk maviliğe boş gözlerle bakmaya başladı. Sonra koltuğuna biraz daha yerleşerek raporunu yazmaya başladı.

Yüzbaşının ince burnu kâğıda doğru eğilmişti ve karınca yuvasını kurnazca delmeye çalışan bir karıncayiyene benziyordu. Son satırları gayretle bitirmeye çalışırken kapı hafifçe vuruldu ama yüzbaşı bunu duymadı. Ardından kapı tekrar vuruldu.

Yüzbaşı kalemini gönülsüzce bıraktı. Buz mavisi gözleri bir süre boş ve anlayışsız baktı. Sonra nihayet seslendi:

"Girin!"

Asteğmen odaya girip selam verdi, zalim, aynı zamanda esrarlı bir ses tonuyla ve romantik bir havada konuştu:

"Emriniz üzerine tutuklu Orlov getirildi Sayın Yüzbaşım."

"Getirin... Ve bizzat siz getirin lütfen. Dün askerler tüm odayı leş gibi tütün kokutmuşlar. Bu kötü kokuyu çekemem. Umarım aldırmazsınız buna."

Orlov girişte bir bankta oturuyordu. Askerler ona eşlik etmek için birkaç adım attılar ancak asteğmen birinin tüfeğini aldı.

"Ben kendim götüreceğim. Bu taraftan Bay Orlov."

Koridorda yürüdüler.

"Bakın, ne onurlu bir muhafızlık hizmeti veriliyor size," dedi

asteğmen utanarak. "Yüzbaşı emretti." Sonra kurnazca sordu: "Kaçmayı düşünmüyor musunuz artık?"

"Gecikmeden deneyeceğim, sizin zevkiniz için."

"Denediğinizi görmek isterim. Aslında sizinle benim aramda kalsın, başarmanızı isterim. Severim böyle şeyleri."

Orlov güldü.

"Peki. Sizi üzmem. Memnun olacaksınız."

Odada Tumanoviç Orlov'a bir kâğıt ve kalem verdi.

"Sizi bir dakikalığına çağırmıştım. Yazılanları okuduğunuza dair bir imza atın."

"Neymiş yazılanlar?"

"Bu soruşturma hakkında."

"Hepsi bu mu? Ya imzalamak istemezsem?"

Tumanoviç omuzunu silkti: "Siz bilirsiniz. Bu sadece bir formalite."

Orlov sayfanın sonuna ismini karaladı.

"Başka bir şey?"

"Yok. Asteğmen! Tutukluyu götürün."

Yüzbaşının odasına yürürlerken asteğmenin söyledikleri Orlov'u kızdırmıştı. Odadan çıkarlarken kendini toparladı, iradesini bir çelik yay gibi gerdi.

Uzun koridorda asteğmenin odasıyla Tumanoviç'in odası arasında üç kez dönülüyordu. Ortada ölgün yanan ampule sinekler yapışmıştı.

Orlov koridorda acele etmeden yürüyordu. Ampulün altından geçtiler. Orlov aniden döndü. Tüfek asteğmenin elinden fırlayıp yuvarlandı. Asteğmen duvara çarparak düştü, tüfeğin süngüsü boğazına dayandı.

"Ses çıkarma! Bana çıkış yolunu göster yoksa işini bitiririm!"

"Caddede nöbetçiler var," diye fısıldadı asteğmen.

"Beni arkadan çıkar! Kaçmamı görmek istiyordun, al işte!"

Asteğmen duvardan doğruldu. Dudakları titriyor ancak hâlâ gülüyordu. Ayaklarının ucuna basarak yürüdü. Süngünün sivri ucunu kürek kemiğinde hissediyordu. Bir kez döndüler... Bir daha... Tam bir karanlık vardı. Bir kapının beyaz görüntüsü belirdi.

Orlov derin bir nefes aldı.

"Burası," dedi asteğmen, kapının kulpunu kavrayarak. Kapı

savrularak açıldı. Parlak ışıkta Orlov bir an küçük bir tuvalet, bir klozet ve yanında bir lavobo gördü. Daha anlayamadan kapı subayın arkasından çarpıldı ve sürgü çekildi. Orlov karanlık koridorda atlatılmış, tek başına kalmıştı. Nereye gideceğini bilmiyordu.

Tuvaletten hiçbir ses gelmiyordu. Orlov sessizce küfretti ve koridorda duvara tutunarak geriye doğru atıldı. Bir yerde bir kapı çarpınca, olduğu yerde hareketsiz kaldı. Aynı anda sağır edici bir patlama gürültüsü duyuldu. Orlov geriye dönünce kapıda parlayan küçük, yuvarlak bir delik gördü.

Ardından ikinci bir patlama duyuldu.

Kapılar çarpıldı ve koşan ayak sesleri koridorda yankılandı. Orlov tüfeği omuzuna yerleştirirken öfkeyle bağırdı:

"Peki, orospu çocuğu, tuvalette geber!"

Tuvaletin kapısına nişan alıp dört mermiyi boşalttı. Kapalı koridorda patlamaların yarattığı korkunç ses sağır ederek yankılandı.

Birisi arkadan üstüne atlayıp onu kollarından yakaladı. Ani bir silkinmeyle kurtulmuştu ama başına sert bir darbe aldı, pis zemine çenesini vurarak düştü. Ağır bir bot ensesine bastı, bir diğeri midesine vurdu.

Birisi bağırdı: "İp! İp getirin!"

Kollarını ve bacaklarını sıkı sıkıya bağlarlarken üç adam onu yerde tuttular. Sonra kaldırıp oturur vaziyette duvara dayadılar.

"Tereşçenko nerede?" diye sordu uzun boylu bir subay.

"Kim bilir, nerede! Bu karanlıkta bir şey görülmüyor ki... Belki onu vurdu. Kimsede kibrit var mı?"

"Al, çakmak!"

"Onu hiçbir yerde göremiyorum."

"Tuvalette! Bakın, kapıya ateş edilmiş."

"Lanet olsun! Öldürmüş çocukcağızı!"

Uzun boylu subay Orlov'un üzerinden atladı, gidip tuvaletin kapısını kuvvetle zorladı. Kapı çatırdadı ve açılmaya başladı.

"Daha kuvvetli çek!"

Uzun boylu subay bir kez daha vurdu, sürgü kırıldı ve kapı iyice açılıp duvara vurdu.

Tavanın hemen altındaki sarnıcın üzerine bacaklarını toplayarak tünemiş olan kara gözlü asteğmen, bir elinde tabanca, diğeriyle su borusuna tutunuyordu, yüzü bembeyazdı, çenesi titriyordu

ve gözleri korkuyla büyümüştü.

Dudakları süratle kımıldıyor, sürekli mırıltısı koridorda sessizce duran insanlara net ulaşıyordu:

"Tanrı korusun... Tanrı korusun... Tanrı korusun..."

"Adam çıldırmış!" dedi subaylardan biri. "Tereşçenko! İn oradan aşağı, şeytan götürsün seni."

Ama asteğmen mırıldanmaya devam ediyordu. O arada koridordan doğru gelen tuhaf bir sesle subaylar sıçradılar.

Orlov bıraktıkları yerde koridorun duvarına yaslanmış durumda oturuyor, şiddetli kahkahalarla gülüyordu.

"Hey! Şimdi de bu kafayı yedi!"

"Neler oluyor burada? Ne yapıyorsunuz siz? İndirin asteğmeni kalesinden! Bay Orlov'u hemen bana getirin, çabuk!"

Yüzbaşı Tumanoviç odasına döndü. İki subay Orlov'u kaldırıp koridor boyunca taşıdılar.

"Koltuğa oturtun! Tamam öyle! Siz gidebilirsiniz! Su için Bay Orlov."

Yüzbaşı bir bardak su doldurdu ve Orlov'un dudaklarına tuttu. Orlov suyu iştahla içti. Hâlâ gülmekten sarsılıyordu.

"Söylemeliyim ki, siz olağanüstü cesur ve azimli birisiniz. Neyse ki bu sevimli genç asteğmen akıllıca davranmış, yoksa Albay Rozenbach'a yeni iş çıkarmış olacaktınız. Sizinle tekrar görüşeceğimi sanmazdım. İyi tasarlamışsınız Bay Orlov."

"Cehenneme git!" diye cevap verdi Orlov sertçe.

"Yok, bunu gayet ciddi söyledim."

O sırada masadaki sahra telefonu çaldı, yüzbaşı alıcıyı kaldırdı.

Maalesef Olanaksız

"Alo!"

Alıcı hışırdadı ve Tumanoviç Kolordu komutanının emir subayı Kornet* Hruşçov'un tatlı dilli, dost bariton sesini tanıdı.

"Tumanoviç! Köpek soyu, sen misin?"

"Evet... Bu saatte ne istiyorsun?

"Tüm saatler uygundur. Mai çıldırdı. Arenadaki İspanyol boğası gibi ayaklarını yere vuruyor. Kimse yanına yaklaşmaya cesaret edemiyor. Bir kadeh konyak götürmeye bile cesaret edemediler. Bizi öldürür, diyorlar."

"Neden?"

"İki sorun aynı anda, birader. İlki, bugün sevgilisi şu Lolka tüm elmaslarını, parasını yürütmüş, Snyatkovskiy ile -öyle sanıyor- kaçmış. Bu onu çıldırttı. İkincisi, şimdi bir telsiz mesajı aldık, Çernyakov'un bölüğü Mihaylovskiy mezrasında çevrilmiş ve Çernyakov'un kendisi de..."

"Ölmüş mü?"

"Yok! Öğrendik ki, esir alınmış. Bolşevikler takas teklif etmişler. Kurmay başkanı onu sizin kazla değiştirmeyi önermiş, Mai da kabul etmiş. Resmi emri alacaksın."

Yüzbaşı o arada Orlov'a baktı. Orlov sarsılmış ve bitmiş vaziyette, gözleri kapalı oturuyordu. Yüzbaşı omuzunu silkti ve kati bir ses tonuyla alıcıya doğru konuştu:

"Söyle ekselanslarına, son gelişmelere göre böyle bir takas yapılamaz. Daha birkaç dakika önce..." Yüzbaşı tekrar Orlov'a

---

* Kornet, eski bir askeri rütbe. (ç.n.)

baktı, "tutuklu Orlov kaçmaya kalkıştı ve Asteğmen Tereşçenko'yu öldürdü."

Orlov oturduğu yerden kımıldandı.

"Vay!" dedi karşı ses ahizeden, "peki Çernyakov'u ne yapacağız?"

"Yani... Takas için başka birini bulacaksınız. Eğer 'yoldaşlar' o bulduğunuzu takasa değer bulmazlarsa, büyük bir kayıp olmayacak zaten. Sadece birkaç bin üniforma çalınmaktan kurtulacak."

"Belki de haklısın. Bunu rapor edeyim. Ben seni tekrar ararım," dedi kornet. Yüzbaşı ahizeyi yerine koydu.

"Bakıyorum, meslektaşlarınıza acımanız yok!" dedi Orlov.

Yüzbaşının buz mavisi gözleri Orlov'a doğru soğuk bakışlarla parladı.

"Suçluya karşı acımam yoktur. Ne tarafta olursa olsun. Ama sizin tarafta kim daha çok çalarsa, o daha yükseğe çıkıyor."

"Size yanlış bilgi vermişler," dedi Orlov, kuru bir kahkahayla.

"Olabilir. Ama yanılan siz oldunuz."

"Neden?"

"Şu kaçma numarasını yapmamış olsaydınız, takas olabilecektiniz. Şimdi sizin ortadan kaldırılmanızda ısrarcı olacağım."

"Çok minnettar kalırım."

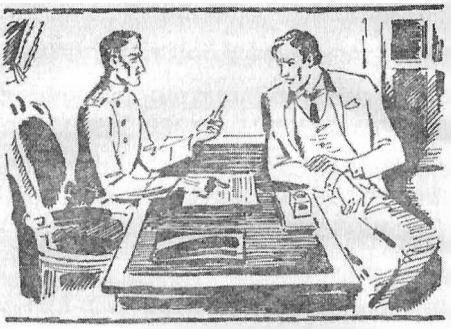
Telefon yine boğuk bir sesle çaldı.

"Alo! Buyurun! Tamam! Öyle sanıyorum. Evet. Yapılacak, evet. Hoşça kal. Yok, tiyatroya gelemem. İşim var."

Yüzbaşı Orlov'a döndü:

"General bizim teklifimizi kabul etti. Askeri mahkemede yargılanacaksınız. Şimdi hücrenize gideceksiniz. Benim işim bitti. Hoşça kalın Bay Orlov."

Basit Bir Şey

РАССКАЗ О ПРОСТОЙ ВЕЩИ

КИНЕМАТОГРАФ

Askeri mahkeme yarım saatte bitti. Mahkeme başkanı albay yarım saat diğer mahkeme üyeleriyle fısıldaştı, sonra kuvvetle öksürerek okumaya başladı.

"Yüksek Komuta Başkanlığı'nın emriyle N... Kolordusu Mahkemesi, Bolşevik partisi üyesi ve Bölge Olağanüstü Komitesi (Çeka) yöneticisi otuz iki yaşındaki Dmitri Orlov'un dosyasını dinleyerek hükme varmıştır:

Suçlu Orlov asılarak idam edilecektir. İnfaz yirmi dört saat içinde gerçekleştirilecektir. Karar nihaidir ve temyize açık değildir."

Orlov kayıtsızca dinliyordu. Sadece sonunda kısa bir söz söyledi:

"Alçaklar!"

Hücresine geri götürüldü. Gece çökene kadar sakin, heyecansız oturdu. Ama kafasında çeşitli düşünceler birbirini kovalıyordu. İnfaza götürülürken kaçmanın yollarını düşünüyordu.

"Kazan'da bir kez yapmıştım. İlmekten sıyırmıştım. Ya şimdi? Aptalca ölecek miyim? Koyun gibi..."

Öfkeyle küfretti.

Hücre içinde oradan oraya yürümeye başladı. Birden koridorda ayak sesleri duydu. Kapı rahatsız edici bir gıcırtıyla açıldı ve hücreye altın rengi bir ışık huzmesi doldu.

"Siz burada bekleyin, bir dakika sonra çıkarım," dedi tanıdık bir ses ve bir adam içeri girdi. Adamın yüzü gölgede kalıyordu ve Orlov ancak o ses "Bay Orlov," dediğinde içeri girenin Yüzbaşı Tumanoviç olduğunu anladı. Kopkoyu bir hiddet taştı içinde. Yüzbaşıya doğru yürüdü.

"Ne istiyorsunuz, lanet olsun! Sahtekâr burnunuzu sokuyorsunuz, çıkın!"

Yüzbaşı feneri sessizce yere bıraktı.

"Sadece bir dakika Bay Orlov, buraya resmi bir sebepten geldim. Sadece küçük bir detay için. Fakat işin özü bu değil. Generalin cezayı onayladığını size söyleyebilirim. Ama tek bir değişiklikle... İnfaz şekli asılma değil kurşuna dizme olacak. Çünkü komutan asılma kararını kabul etmedi. Ama bu sizin için çok fark etmez."

"Tamam. Nedir yani? İnfazı şahsen yapmaya mı geldiniz?"

"Bu kibir yetti Bay Orlov. Buraya bunun için gelmedim. Daha önce de söylemiştim, benim düşünceme göre siz ölüm cezasını hak etmiş bulunuyorsunuz. Sizi bu vurguncu Çernyakov'la takas etmek zorunda kalsaydık üzülecektim. Öyle biri için sizin gibi bir düşmanın hayatının korunması korkunç bir siyasi hata olacaktı bence. Artık kaderiniz değişmez şekilde belirlendi. Ama hatırlayın, size kolay bir ölüm vaat etmiştim. Kendi atışlarından korkan bir piyade mangasının önünde hedef olmanızı kabul etmiyorum. Alın bunu!"

Yüzbaşı elini uzattı, yarı aydınlıkta küçük bir şişecik parıldadı. Beklenmedik bir heyecana kapılan Orlov konuşmadan şişeyi kavradı. Yüzbaşı başını eğdi, "Elveda Bay Orlov!" dedi.

Orlov yüzbaşının arkasından yürüyerek geldi, şişeyi yüzbaşının eline geri sıkıştırdı.

"İhtiyacım yok buna!" dedi son derece düzgün bir ses tonuyla.

"Neden?"

"Yüzbaşı! Nezaketinize minnettarım. Ama bunu kullanamam. Ben kendi elimi oynadım, bitti. Kendimi aptalca sizin haydutlarınızın eline geçirttim. Partinin bana verdiği görevi yapamadım.

Ama bir de davaya zarar vermek istemiyorum."

"Anlamadım."

"Siz asla anlamazsınız. Ama işte, bu öyle basit bir şey! Bana emanet edilen işi başaramadım. Şimdi ölmekle bunun bedelini ödeyeceğim. Siz bana sessiz bir intihar teklif ediyorsunuz. Böylece cellatlarınızın zevkini elinden alacaksınız. Anlamıyorum bunu neden yapasınız?..."

"Acıdığımdan diye düşünmeyin," diyerek sözünü kesti yüzbaşı.

"Herhalde değildir. Bu benim için kolay bir yol olur. Ama bizim de kendimize göre psikolojimiz var yüzbaşı. Şu anda kendi şahsi durumumla ilgili değilim, davamızı düşünüyorum. Benim idam edildiğim duyulduğunda, bu sizin çürüyen dünyanıza bir darbe daha olacak. Benim arkamda bıraktıklarım için bir intikam kıvılcımı daha tutuşturacak. Ama ben burada sessiz sedasız intihar edip hayatımı bitirirsem, insanlar diyecekler ki, Orlov görevini yapamadı, cezasını ödemekten de korktu, hamile bir liseli kız gibi kendini zehirledi. Ama ben Parti için yaşadım ve Parti için ölüyorum. Görüyor musunuz nasıl basit bir şey?"

"Anlıyorum," dedi yüzbaşı sakince.

Orlov hücreyi adımladı, sonra gelip yüzbaşının önünde durdu.

"Yüzbaşı! Siz şekilci, bilgiç birisiniz. Yasal formaliteler sizin ruhunuza işlemiş. Bir çekirdeğin içinde yaşıyorsunuz ve kartondan bir ruhunuz var. Siz içi kâğıt dolu bir dosyasınız. Ama kendi içinizde sağlam birisiniz. Benim için son derece acı verici bir durum var... Biriyle konuşmuştum... Kısacası, yoldaşlarımın benim kasten gelip size teslim olduğumu düşüneceklerinden korkuyorum. Korkuyorum beni suçlayacaklar. Bundan korkuyorum! Anlıyor musunuz? Bundan korkuyorum!"

Yüzbaşı susuyor ve postalının ucuyla yere vurup duruyordu.

"Tanıklık etmenizi reddederim... Ama... Yanımda iki sayfa yazı var. Her şeyi açıklıyor. Bunu dosyama koyun... Şehir tekrar bizim elimize geçtiğinde... Anlıyorsunuz!"

"Peki," dedi Tumanoviç, "verin bana onları, bunu kimseyle paylaşmam ama..."

Kâğıtları aldı, düzgünce katladı ve yan cebine koydu.

Orlov ileri çıktı:

"Yok, yok... Ben bunu size..."

Yüzbaşı küçümseyerek gülümsedi.

"Merak etmeyin Bay Orlov, birbirimizden farklıyız ama benim gayet net bir adli mahremiyet anlayışım, bir onurum var."

Orlov keskin bir hareketle arkasını döndü. Heyecanı son haddine çıkmıştı ve bunu saklaması gerekiyordu.

"Size teşekkür etmeyeceğim. Gidin! Gidin, yüzbaşı! Size bir yumruk indirmeden! Sizi bir daha görmek istemiyorum kesinlikle!"

"Biliyor musunuz," dedi yüzbaşı sakin bir sesle, "gün gelip kendi davam için ölmek gerektiğinde, ben de böyle sağlam durmak isterim!"

Yerden feneri aldı.

"Elveda Bay Orlov." Tumanoviç sanki aniden korkmuş gibi kendini tuttu ve titreşen sarı ışıkta Orlov onun kendisine uzatmış olduğu ince elini gördü. O zaman ellerini arkasına kenetledi.

"Hayır. Bu olanaksız bir şey."

El titriyordu.

"Neden?" diye sordu yüzbaşı, "yoksa bunun da mı davanıza zarar vereceğinden korktunuz? Merak etmeyin, yoldaşlarınız bunu hiç bilmeyecekler."

Orlov acı bir ifadeyle gülümsedi, subayın ince parmaklarını sıktı.

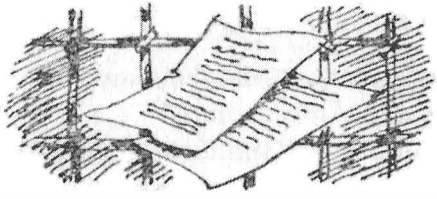
"Korkmuyorum. Elveda yüzbaşı. Ben de size iyi bir ölüm dilerim."

Yüzbaşı dışarıya, koridora çıktı.

Hücreye tekrar karanlık doldu. Sessiz bir şelale gibiydi.

Anahtar kilidin içinde tetik gibi sağlam bir ses çıkararak döndü.

Temmuz 1924

Yazılama

Devrim ve ardından gelen iç savaş döneminde; çekilen acılar, verilen çetin mücadeleler, gösterilen fedakârlıklar ve kahramanlık öyküleri halk arasında anlatılıyordu. Birçok Sovyet yazarının romanlarında, öykülerinde işlenen bu anlatılar bir büyük dönemin tanıklığı ve devrimin büyük öyküsünün bir parçasıdırlar.

"Sovyet Öyküleri" serimizin ilki olan bu kitap; dünyaya "devrim sonrası Sovyet edebiyatı" için gelmiş olduğunu söyleyen yazar Lavrenyov'un kaleminden onurlu bir direnişin ve bu direnişin koşul fark etmeksizin onurunu koruyan bir temsilcisi olan Orlov'un öyküsünü anlatıyor.

12 TL

